

HAZİRAN 2021 SAYI: 406

TURING

TÜRKİYE TURİNG ve OTOMOBİL KURUMU BELLETEN / MAGAZINE of THE TURKISH TOURING AUTOMOBILE CLUB

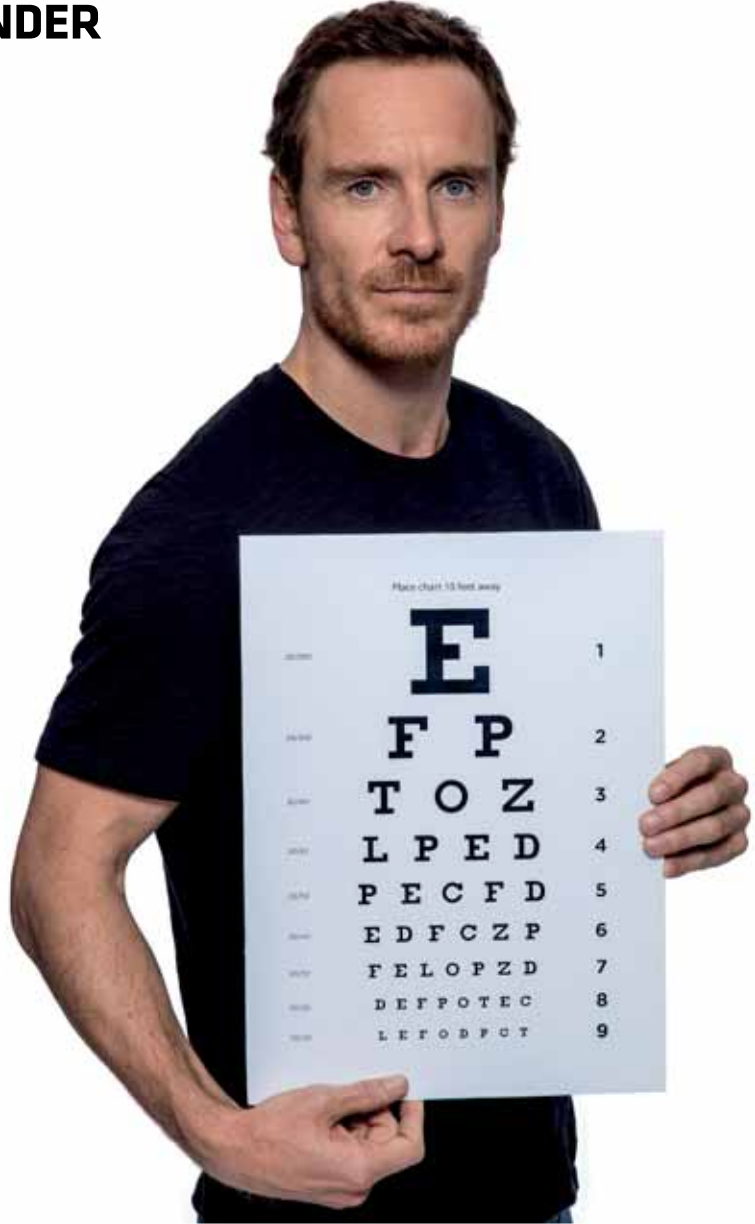

KONUK EVİ YENİLENDİ

GÖZLERİNİZİ KONTROL ETTİRİN

MICHAEL FASSBENDER

OYUNCU

Dr. Bülent KATKAK

*Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu
Yönetim Kurulu Başkanı*

Değerli Üyelerimiz ve Okuyucularımız,

Bütün dünya ile birlikte ülkemizde de yaşadığımız Covid 19 Pandemisi süresince, bütün kısıtlamalara rağmen, bir buçuk yılda altı sayıdır Turing Dergimizi aksatmadan siz değerli okuyucularımızla buluşturabilmenin gururunu yaşıyoruz. Tabii ki yıllardır çok kıymetli üyelerimiz ve öğrencilerimiz için hazırladığımız kültür-sanat programlarımızı, gezilerimizi ve kurslarımızı tam onaltı aydır yapamamanın üzüntüsü de devam ediyor. Ne yapalım "elle gelen düğün bayram" demişler. İnşallah önümüzdeki aylarda, aşılamaaların da tamamlanmasıyla eski güzel günlere döner, yine geziler, kurslar ve en güzel kültür-sanat programlarıyla TTOK Seyrantepe Genel Merkezimizde buluşmaya devam ederiz.

Kurulduğu günden itibaren ülkemizin tabii, tarihi ve kültürel değerlerini en güzel şekilde muhafaza ederek geleceğe aktaran TTOK, pandemiye rağmen bu görevlerini aksatmadan sürdürmektedir. Kapak dosyamızda da göreceğiniz gibi Kurumumuzla özdeşleşen Sultanahmet Soğukçeşme Sokağı'nın sol tarafındaki son konak Konukevi olarak bilinmektedir. İlk sahibi tapu idaresi hukuk müşaviri Hasan Tahsin Efendi olan bina 1992 yılında Derneğimiz tarafından satın alınarak aslına uygun bir şekilde ihya edilmiştir. Uzun yıllar bir Turing işletmesi olarak misafirlerini ağırlayan Konukevi son yıllarda yıpranmış ve eski cazibesini kaybetmiş idi. Kurumumuz tarafından yeniden restore ettirilen binanın statik sorunları giderilerek deprem yönetmeliğine uygun hale getirilmiş, içi ve dışı tamamen yenilenmiş, aydınlatma, ısıtma, soğutma sistemleri ve bahçe düzenlemesi tamamlanmıştır. Üstelik bütün bunlar için kurum bütçesinden herhangi bir ödeme yapılmamış,

bütün giderler kiracı firma tarafından karşılanmıştır. Konukevinin Kurumumuz ve ülke turizmimiz için hayırlı olmasını diliyoruz.

Maalesef vefat haberlerini aldığımız üyelerimiz Dr. Mehmet Genç, Davud Göksu, Prof. Dr. Ali Özek ve Ömer Derindere'ye Allah'tan rahmet, yakınları ve sevenlerine sabırlar diliyorum.

Bildiğiniz gibi Derneğimiz otomobilin ülkemizdeki serüvenini anlatan, alanında önemli bir kaynak olacak, üç kitaptan oluşan bir seriyi yayın hayatımıza kazandırmaktadır. Yıllar süren arşiv, basın, hatırat gibi kaynakların taranması ile Prof. Dr. Erhan Afyoncu ve Dr. Coşkun Yılmaz editörlüğünde çok değerli akademisyenler tarafından titizlikle hazırlanan serinin ilk kitabı "Osmanlı İstanbulunda Otomobil"i Eylül 2020, ikinci kitabı "Cumhuriyet İstanbulunda Otomobil"i de Mart 2021 sayımızla birlikte sizlere sunmuştuk. Bu sayımızla beraber de serinin son kitabı "Otomobilim Uçar Gider"i takdim etmenin sevincini yaşıyoruz.

Emeği geçen herkese sonsuz teşekkürler. Derneğimizin bu sayısında da kıdemli bir üyemiz ile yapılmış bir röportaj yer almakta. Turing'e 1977-88 yılları arasında yönetim kurulu üyesi olarak da hizmet etmiş hocalarımızdan Prof. Dr. Metin Sözen bu sayımızın konuğu. Turing, Safranbolu, Tarihi Kentler Birliği ve Çekül denilince akla gelen ilk isimlerden olan muhterem hocamıza yetmiş yıllık birikimini samimiyetle paylaştığı sohbetlerinden dolayı şükranlarımızı sunar, hayırlı, sağlıklı, huzurlu, uzun bir ömür ile hizmetlerinin devamını dilerim.

Turing dergimizin itina ile hazırlanan bu 406. sayısını da ilgiyle, severek ve beğenerek okuyacağınız ümidiyle selam, sevgi ve saygılarımı arz ediyorum.

İçindekiler

Haziran 2021 / Sayı: 406

Kapak

KONUK EVİ YENİLENDİ

📍 Tülay Taşdemir 📷 Hagia Sofia Mansions

Dünya

LONDRA

📍 Mustafa Aksay 📷 Bülent Katkac

Test

YENİ MERCEDES S-CLASS

📍 Tuğrul Katkac 📷 Daimler Arşivi

Sohbet

PROF. DR. METİN SÖZEN

📍 Tülay Taşdemir 📷 Çekül Arşivi

30

Müzik

MÜNİR NUREDDİN SELÇUK

📍 Mehmet Güntekin

36

Mimari

KASTELLION TOU GALATAU

📍 Dr. M. Sinan Genim

40

50 Nostalji
1937 DODGE MC ½-TON PICKUP
📍 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi Arşivi

Turing
OTOMOBİLİM UÇAR GİDER

📍 Coşkun Ünsal

54

Türkiye
TOSYA, TAŞKÖPRÜ

📍 A.Haluk Dursun 📍 Bülent Katkac

58

68 TURİNG'DE KÜLTÜR SANAT
📍 Nurbanu Misirli

69 TURİNG'DE PSİKOTERAPİ SEANSLARI
📍 Uzman Psikolog Enes Kaban

70 TURİNG'DE ATÖLYELER
📍 Süleyman Topcu

71 TURİNG'DE BAHAR DÖNEMİ EĞİTİMLERİ
📍 Süleyman Topcu

72 Haber
KAYBETTİKLERİMİZ
📍 Abdülhamit Beşir

74 ENGLISH SUMMARY

TURING

HAZİRAN 2021 / SAYI: 406

TÜRKİYE TURİNG ve OTOMOBİL KURUMU

Adına Sahibi
Yönetim Kurulu Başkanı
Dr. Bülent Katkac

Yönetim Kurulu
Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili, Prof. Dr. Cemalettin Şahin,
Tevfik Sulu, Özdemir İçin,
Mim. İlhan Turan, Hayrullah Cengiz,
Ali Düşmez, Mustafa İsmet Saraç,
Ali Altıntaş, Dr. Salim Aydın

Denetim Kurulu
Prof. Dr. Gürsel Öngören, YMM. Özcan Tunçel
Mehmet Güntekin

Onur Kurulu
Prof. Dr. Mehmet Akif Aydın, Nezih Başgelen
Hilmi Orbay

Yazı İşleri Müdürü (Sorumlu)
Tülay Taşdemir

Genel Yayın Yönetmeni
Tuğba Subaşıoğlu

Görsel Yönetmen
Selim Cayık

Çeviri
Ezgi Arslan

Yapım-Yayın

Motto
PROJECT

MTT İletişim ve Reklam Hizmetleri
Şehit Muhtar Cad. Tan Apt. No: 13/13
Taksim İstanbul
Tel: 0212 250 12 02 / Faks: 0212 250 12 64
mottoproject.com / info@mottoproject.com

Baskı
Ajans Es
Litros Yolu 2.Matbaacılar Sitesi No: ZC 7 P.K. 34010
Topkapı/İstanbul Sertifika No: 325664

Yayın Türü
Yerel, Süreli

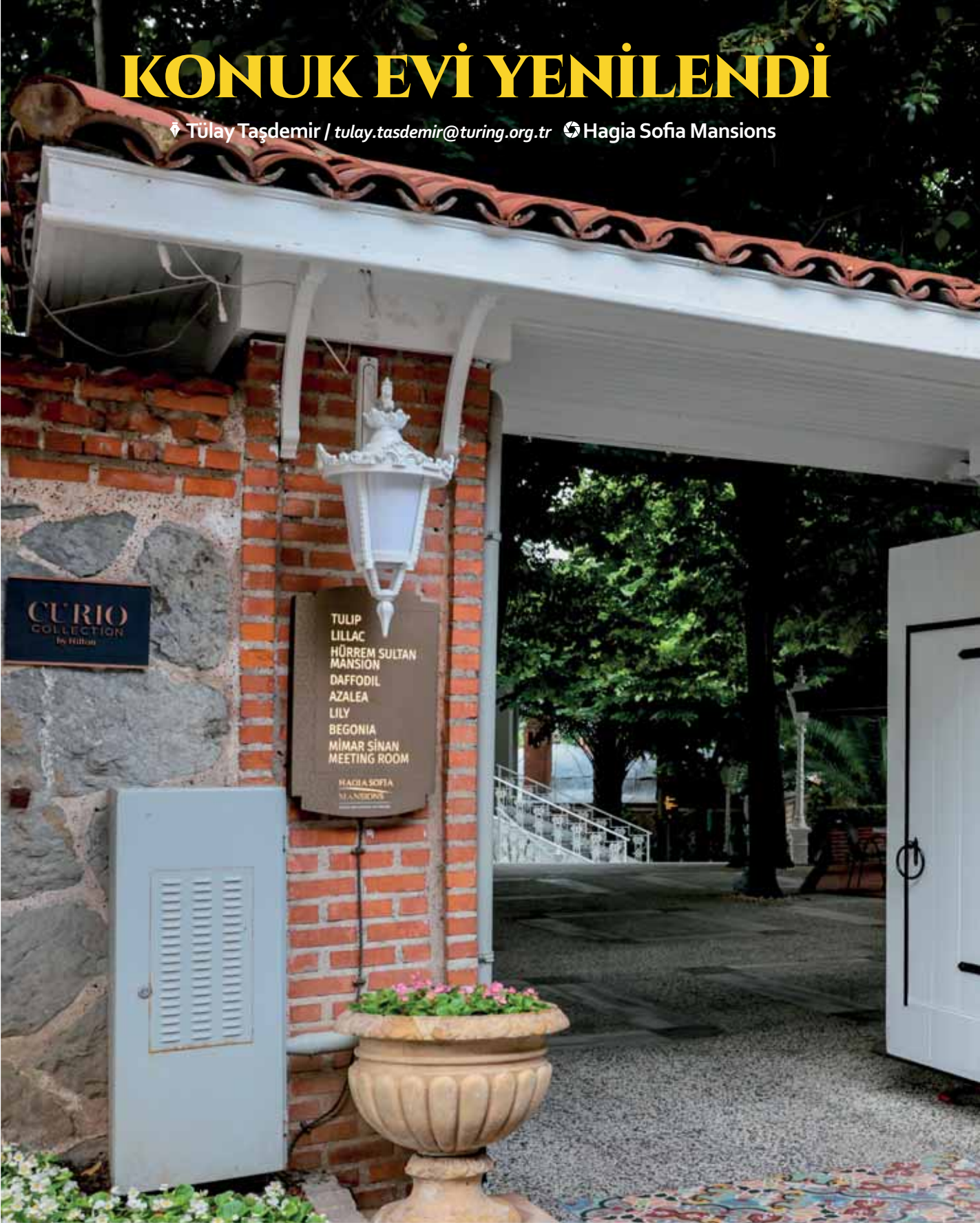
Turing Dergisi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun ücretsiz olarak 3 ayda bir yayınladığı kurumsal dergidir. Turing Dergisi, MTT İletişim ve Reklam Hizmetleri tarafından T.C. Yasalarına uygun olarak yayınlanmaktadır.

Dergide yayınlanan yazı, fotoğraf, illüstrasyon ve konuların her türlü hakkı mahfuzdur. İzinsiz kaynak dahi gösterilerek alıntı yapılamaz.

Adres: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu
Sanayi Mahallesi, Seyrantepe Girişi / İstanbul
Tel: 0212 282 81 40 (4 Hat) Faks: 0212 282 80 42
www.turing.org.tr / turing@turing.org.tr

KONUK EVİ YENİLENDİ

📍 Tülay Taşdemir / tulay.tasdemir@turing.org.tr 🌐 Hagia Sofia Mansions

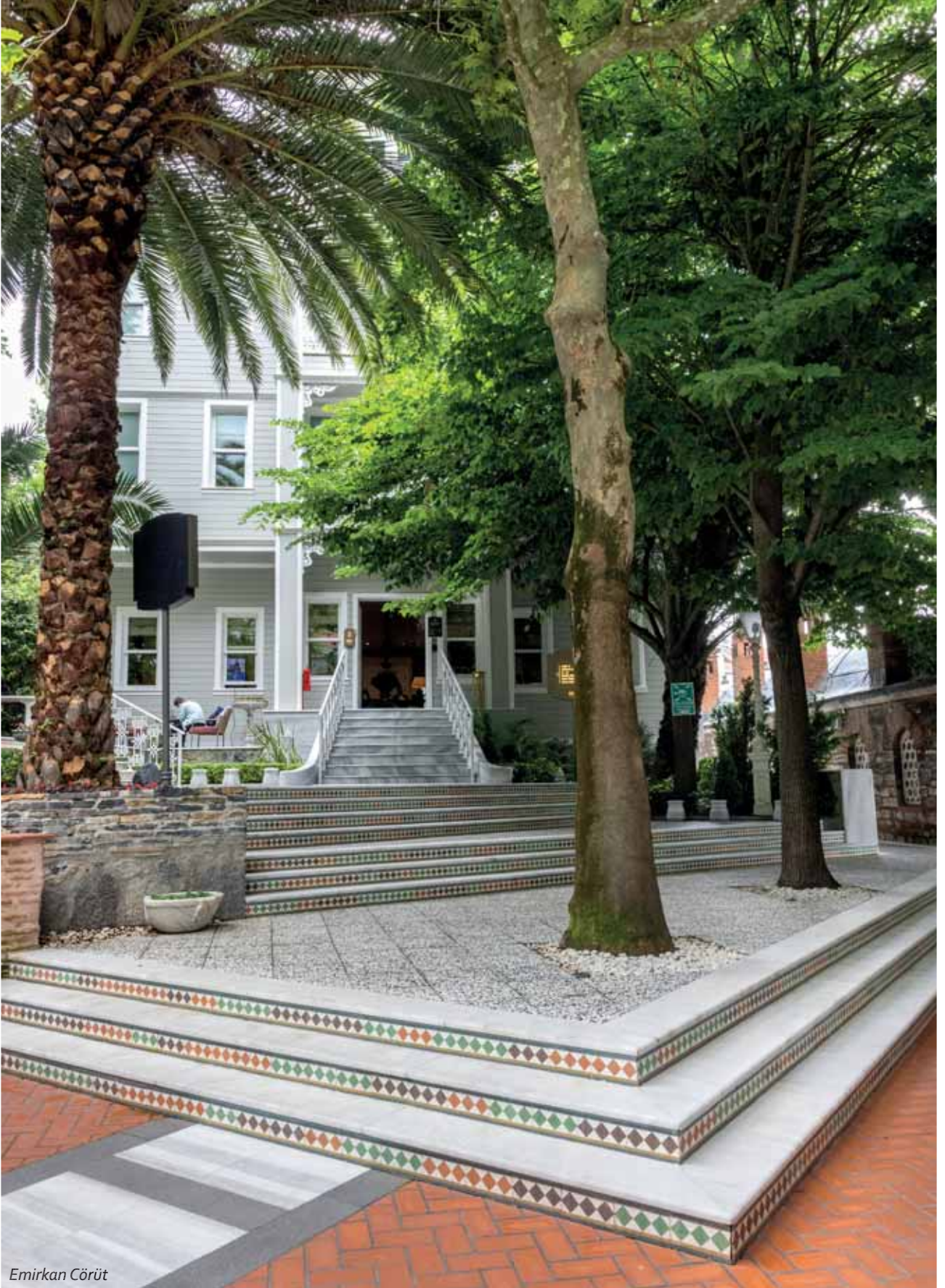

Bir tarafta Topkapı Sarayı, Roma Sarnıcı diğer tarafta Ayasofya; iki dünya mirası arasında ise tarihi dokusunu günümüze kadar muhafaza etmiş, gravürlere, resimlere, fotoğraflara konu olan Soğukçeşme Sokağı yer almaktadır. Adını III. Selim dönemine ait mermer bir Türk çeşmesinden alan sokağın, mevcut gravürlerinden de yola çıkılarak ilk kez 18. yüzyılda biçimlendiği tahmin edilmektedir.

Sağında tüm ihtişamıyla Bâb-ı Hümmâyun, solunda ise barok üslubun İstanbul'daki en güzel örneklerinden biri olan Ayasofya İmaret Kapısı'ndan başlayan Soğukçeşme Sokağı, Gülhane Parkı'na kadar uzanan Arnavut kaldırımlarıyla gezginleri karşılamaktadır. Sokak boyunca sarayın duvarlarına usulca yaslanmış 19. yüzyıl Osmanlı Evleri sizlere eşlik ediyor. Devrin saray erkânı ve Ayasofya personelinin yaşadığı Soğukçeşme Sokağı'ndaki konaklar gerek konumları, gerekse yapılış üslupları açısından Osmanlı sivil mimarisinin en nadide örneklerini yansıtmaktadır. Geleneksel mimarimizin güzide numunelerinden olan bu konaklar ne yazık ki zamanla kendi kaderlerine terk edilmiş, evlerin çöküp yok olmalarına, yıkılıp betonlaşmalarına engel olunamamış.

Turing'in kültür varlıklarımızın korunması ve yeniden hayata kazandırılması amacıyla kuruluşundan günümüze değin sürdürmeye devam ettiği faaliyetleri arasında Soğukçeşme Sokağı'nda 1980'li yılların ortalarından itibaren başlattığı restorasyon çalışmaları ile sokak, tarihi dokusuna uygun bir görünüme kavuşur. Dönemin örnek ve öncü işletmelerinden olup, sokağa adeta bir inci gibi dizilen konaklar ise yerli ve yabancı turistlerin yoğun ilgisini çeker.

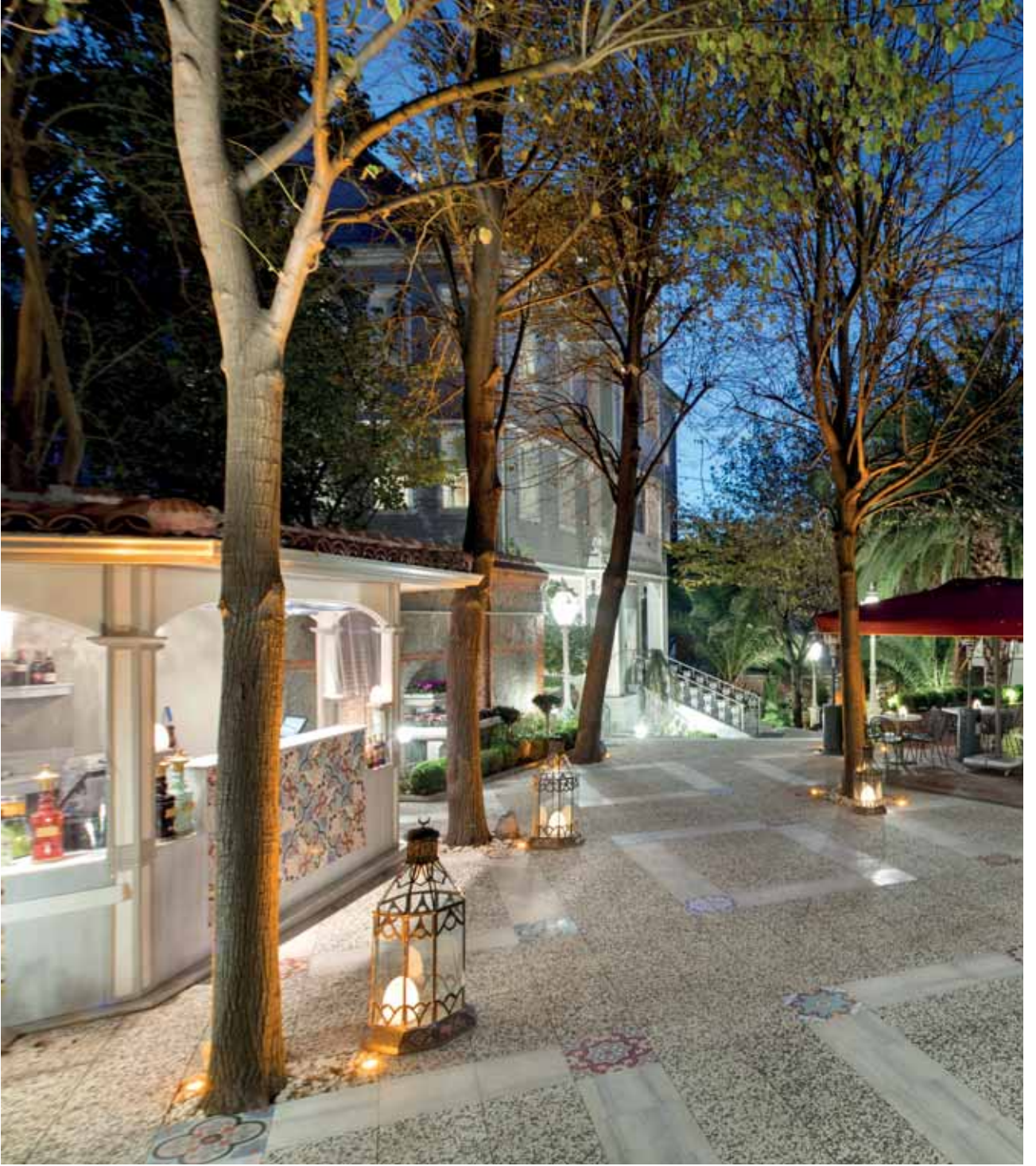

Emirkan Cörüt

Turizm alanında Sûr-i Sultânî bölgesinde çok sayıda misafirin ev sahipliğini üstlenen Turing tesisleri, açıldığı tarihten günümüze kadar kapsamlı bir restorasyon çalışması geçirmemiş. Yapılan küçük onarımlar ise ne yazık ki yeterli fayda sağlayamamış. Zamanla konfor kalitesini yitiren konakların statik, alt yapı, teknik sorunları da giderek artmaya başlayınca eskimeye yüz tutmuş.

Bir süre sonra ziyaretçileri tarafından da yeterli ilgiyi görmeyen konakların mevcut haliyle işletilmesi neredeyse imkansız hale gelmiş. Bu olumsuz koşullar altında uzun yıllar işletilmeye devam edilen Ayasofya Konakları, Konuk Evi, Yeşil Ev ve Sarnıç Restaurant'ın Turing üzerindeki mali yükü ise her geçen gün artmaya devam etmiş. Turing'in kendi imkanlarıyla bu sorunu çözmesinin Kurumu, büyük

bir yükün altına sokacağına anlaşılması üzerine, 2014 yılında Yönetim Kurulu'nun aldığı karar neticesinde Sultanahmet bölgesindeki tüm tesisler, işletme ihalesini alan firma tarafından detaylı restorasyon çalışması ve donatımının yapılması şartıyla kiraya verilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece Turing'in kasasından tek kuruş ödenmeksizin tüm yapıların restorasyon çalışması ve tefrişatı tamamlanmıştır.

Dergimizin 397. sayısında Yeşil Ev, 402. sayısında ise Naziki Konağı'nın geçirdiği restorasyon sonrası durumlarından sizleri haberdar etmiştik. Bu sayımızda ise ihya çalışmalarının ardından yüksek duvarlarının arkasına gizlenmiş Konuk Evi'nin son halini sizlerle paylaşmak istedik. 1990'lı yılların başına kadar orijinal yapısından oldukça uzak, atıl beton bina ve bahçesi otopark olarak kullanılan Konuk Evi'nin ilk sahibinin Hipodrom Meydanı'ndaki Tapu İdaresinde Hukuk Müşa-

viri olan Hasan Tahsin Efendi olduğu bilinmektedir. Özgün mimarisini kaybetmiş olan konağın ilk restorasyon çalışmaları, 1992 yılında Turing tarafından satın alınmasıyla başlar. Arşiv fotoğrafları ve tarihi belgelerden yola çıkılarak aslına uygun bir şekilde ihya edilen yapı, 1993 yılından itibaren Konuk Evi adıyla misafirlerini ağırlamaya başlar. Uzun yıllar ziyaretçilerinin yoğun ilgisini çeken Konuk Evi, her güzel şey gibi yıllara meydan okuyamadığından yorgun düşerek eski cazibesini yitirir.

Turing'in Soğukçeşme Sokağı'nda 1980'li yılların ortalarında yaptığı restorasyon çalışmalarının ardından gerçekleşen ilk kapsamlı onarımlar yine Turing tarafından, ancak bu defa Turing'e herhangi bir mali yükü olmaksızın tesisleri işletme hakkını alan firma aracılığıyla yapılmıştır. 2015 yılında başlanıp, 2020 yılında 16 milyon Euro'luk büyük bir bütçe ile tamamlanan restorasyon çalışmalarının uygulandığı

son yerlerden biri de Konuk Evi olmuştur. Titiz ve özenli uygulamalar neticesinde yapının statik sorunları giderilerek güçlendirilmiş, iç ve dış cephesi tamamen yenilenmiş, alt yapı problemleri giderilerek, iç donanımı, aydınlatma, ısıtma, soğutma sistemi ve teknolojik aksamaları ile bahçe düzenlemeleri yapılmıştır. Konağın tüm tefrişatı, alanında uzman kişiler tarafından özenle seçilerek uygulanmıştır.

Emirkan Cörüt

Tekstil ve mobilya eşyalarında geleneksel motifler, modern çizgilerle harmanlanmış, tüm odalar ise birbirinden güzel renklerle dizayn edilerek emsalsiz bir konsept oluşturulmuş. Bahçesindeki iki katlı suit odalarda konfor ve estetiğin tüm detayları düşünülmüş, hemen bitişiğindeki yapı ise fitness ve sauna kompleksi olarak hizmet vermektedir. Bahçede yer alan 1500 yıllık tarihi sarnıcın orijinal dokusu bozulmadan jakuzi, spa ve hamam bölümü eklenerek misafirlere büyüü bir atmosfer sunulmaktadır. Konağın geniş bahçesi ise yenilenen peyzajı ve oturma düzeni ile kaldığı yerden zevk sahibi misafirleri ağırlamaya devam ediyor.

Konforun ve estetiğin ön planda tutulduğu Konuk Evi; klasik yapısı ve özgün mimarisine uygun yeni düzenlemeleriyle ziyaretçilerinin büyük beğenisini kazanmaktadır. Bahçesindeki asırlık ağaçları, mis kokulu çiçekleri ve kuş sesleriyle sizi tarihin derinliklerinde bir yolculuğa davet eden konak, meraklıları ile yeniden buluştu.

Emirkan Cörüt

Soğukçeşme Sokağı'ndaki tüm konaklar gibi Konuk Evi de otelcilik alanında dünyanın en itibarlı otel zincirlerinden olan Hilton'un "Hilton, Curio Collection" adlı markası altında işletilmektedir. Hagia Sofia Mansions-Curio Collection by Hilton adıyla Türkiye'deki ilk Curio Collection oteli Sultanahmet'te, Turing tesislerinde açıldı. Dorak Holding tarafından hayata geçirilen proje ile tarihi yarımada içerisinde yer alan bu eşsiz sokağın konakları tek bir çatı altında toplandı. Turing'in Sultanahmet'teki işletmeleri bölge turizmine büyük bir katkı sağlarken; ziyaretçilerine de tarihin bir parçası olan konaklarda unutamayacakları bir deneyim yaşıyor. İstanbul'da tarihin kalbinde yer alan Konuk Evi ise Osmanlı mimarisinin en güzel örneklerinden birini teşkil ederken, dünya standartlarının üzerindeki hizmet kalitesi ve benzersiz konumuyla konuklarını adeta zamanda bir yolculuğa çıkarıyor.

LONDRA'DA OLMAK YA DA OLMAMAK!

📍 Mustafa Aksay / dokufilm@gmail.com 📷 Bülent Katkak

1777 yılında söylenen Őu söz, Londra için ne kadar geçerlidir?
Bir insan Londra'dan ne zaman bıkarsa, hayattan da bıkmıŐ sayılır!

1894'de yapımı tamamlanan ve gemilerin gelip geçmesi için açılıp kapanabilen gotik Tower Bridge Köprüsü

Londra demek İngiltere demek, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda demek. Hatta Hindistan, Pakistan, Avustralya, Kenya ve Hong Kong demek... Bir zamanlar üzerinde güneş batmayacak kadar büyük bir imparatorluğun başkenti Londra, şimdilerde güneşe hasret, gri tonun tüm ayrıntılarını sergileyen bir katalog şehir. Zevkleriniz ne kadar farklı olursa olsun Londra'nın size sunacağı bir şey mutlaka vardır bu zengin mönünün içerisinde! 1980 yılında, Sirkeci'den yola çıkarak Doğu ve Batı Avrupa'yı bir baştan bir başa kateden uzun ve meşakkatli bir tren yolculuğu sonrası gelmiştim ilk Londra'ya. Yolculuğun son iki gününde gözüme uyku girmemişti ve işte nihayet kapıdaysım bu kutsal mucizeler ülkesinin! Manş Denizi'ni feribotla geçtikten sonra Dover'dan bindiğimiz tren bizi Londra'nın kalbi Victoria İstasyonu'na ulaştırana kadar bir daha okuyordum Dostoyevski'nin Batı notlarını: "Hangimiz olursak olalım, niçin Avrupa'nın bu denli güçlü, büyü, çekici bir etkisi oluyor üzerimizde? Doğrusu her şeyimiz, bilimimiz de, sanatımız da, toplum düzenimiz de, insanlığımız da, görgümüz de, her şeyimiz oradan, kutsal mucizeler ülkesinden alınma! Peki, niçin hala tam Avrupalı olamadık? Çünkü..." Burada kapatıyordum Dostoyevski'yi, bu sorunun cevabını tek başıma vermek gibi bir niyetim olduğundan değil, Dover'a tekrar dönme hazırlığı yapan trenden bir

an önce inip, artık Londra ile yüzleşme vaktimin geldiği için! Victoria Tren İstasyonu'nun ayrı bir yeri vardır bu yüzden benim Londra anılarımda. Kraliçe Victoria döneminin tüm özelliklerini içinde barındıran bu yapı, bir istasyondan çok, dev bir galeriyi andırır ve bu şehrin tüm insan manzaralarından kesitler sunar misafirlerine. Sadece demiryolu ile Avrupa'ya açılan bir kapı değil, kentin yer altına (metro) ve yer üstüne (Heathrow ve Gatwick Havalanlarına) açılan kapısıdır. Dünyanın her yanından gelmiş, değişik ırk ve renklerine sahip milyonlarca insan, tek bir prototip halinde sürekli hareket etmektedir burada. Victoria'da geçireceğiniz birkaç saat içerisinde, Kraliçe Victoria döneminin (1837-1901) seçim ve sendika gibi reformlarla rejimini demokratikleştirip, başta Afrika ve Güney Asya'da ele geçirilen topraklarla beslenen, dünyanın en büyük sömürge imparatorluğunu gözlemlersiniz. Ama yer altına inip, District Line'ı alarak, Buckingham Palace'ı (Kraliçenin Sarayı), Westminster'ı (Parlamento Binası) geçip, çok değerli 7-8 istasyon sonra geleceğiniz Whitechapel'da ise, Victoria döneminde yaşanan altın çağın sona erişini ve 20. yüzyılda başlayan iktisadi ve toplumsal bunalımın izlerini bugün hala görebilirsiniz. (Dostoyevski'den söz açmışken, bakın 1863 tarihinde şu notu düşmüş Whitechapel için: "Halk yarı çıplak, aç, yabandir oralarda.")

Şüphesiz Whitechapel, Londra'da tavsiye edilebilecek en iyi yer değildir. Açılışını Prince Charles'ın yaptığı, daha çok Pakistan ve Bangladeşli Müslümanların cemaatini oluşturdukları Doğu Londra Camii, buradaki kayda değer yerlerden bir tanesi. Bu defa yer altından değil de, şu meşhur çift katlı kırmızı otobüslerden bir tanesine binerek Londra'nın 'Wall Street'i City'yi geçip, sanat merkezi Charing Cross üzerinden Westminster'a kadar seyahat eder ve ilgi alanınıza girebilecek pek çok yeri görebilirsiniz. Ama Westminster'da mutlaka yere basmanız ve turistik takılmamanız gerekir! Burası, Büyük Britanya'nın yönetim yeridir.

Bin yıldır krallar ve kraliçeler burada taç giymiş, evlenmiş ve ölmüşlerdir. Başbakan burada, Westminster'da yaşar. Dış politika bin yıldır burada şekillenir ve Parlamento yasama görevini burada yürütür. Bu yüzden Londra'nın kalbinde yapacağınız bu yürüyüşte dikkatli olmanız gerekmektedir. Dünyanın en fazla ziyaret edilen şehri olan Londra'nın en fazla ziyaret edilen mekânı Buckingham Palace ve şahsiyeti Kraliçe II. Elizabeth de burada

bulunmaktadır. Yaz ve kış her mevsimde, sabah saatlerinde kraliçenin sarayı önünde toplanan yüzlerce kişi, saatlerce sarayın penceresinden 'royal' bir yüz görme ümidi ile beklemektedirler. Elbette bu rakam, özel günlerde ve ilan edilen merasim saatlerinde binlerle ifade edilir. Hatta İngiltere'nin hala gönüllerde yaşayan prensesi Diana, bu binleri, yüzlü basamaklara çıkarmayı başarmış müstesna birisiydi.

Londra'nın en eski parkı St. James's Park'ta, göl kenarında oturup, kuğuların dansını seyretmeyi, kraliçenin Atlı Muhafızlarının her sabah yaptığı gösteriye tercih edebilirsiniz. Biraz soluklandıktan sonra yürüyerek gittiğiniz Başbakanlık konutunun bulunduğu Downing Street'te neden polisin gelip geçene müdahale etmediğini hayretle görürsünüz! Biraz ileride, Big Ben ve Parlamento Binasından çok Parlamento'ya bitişik Westminster Katedrali dikkatinizi çeker. Westminster Abbey, yalnızca Londra'daki en güzel ve en büyük gotik kilise değil, ama ülkedeki dinsel ve siyasal yaşamın bir araya geldiği bir noktadır. Burası, padişahların kılıç kuşandıkları İstanbul'daki Eyüp Sultan Camii'ne eş, 1066 tarihinden itibaren tüm kral ve kraliçelerin taç giyme törenlerinin sahne olmuş-

tur. Kilisenin doğu ucunda, Katedrali yeniden inşa ettiren "Günah Çıkartan" Edvard'dan İskoçya Kraliçesi Zavallı Mary'ye kadar birçok kral ve kraliçenin lahitleri bulunmaktadır. Güneyinde bulunan 'Şairler Köşesi'nde ise, Kraliçe Victoria döneminin sıkı eleştirmeni ünlü İngiliz yazar Charles Dickens'in lahitinin bulunması, yazımın başında alıntıladığım Dostoyevski'nin sorusunu getirir hemen insanın aklına: "Niçin hala tam Avrupalı olmadık? Çünkü (Sanırım bu konuda herkes, bazıları seve seve, tabii bazıları da dış bileyerek, herkes kabul edecektir bu görüşümü) evet, hala tam Avrupalı olmadık, çünkü olabilecek kadar olgunlaşamadık daha." Aynı yerde William Shakespeare, Lord Byron ve birçok ünlü İngiliz şair ve yazarının da anıtları bulunmaktadır.

Londra'yı ya seversiniz ya da nefret edersiniz. Eğer nefret etmişseniz şanslı sayılırsınız, çünkü bir daha onu görme endişeniz olmayacaktır. Ama benim gibi kaptırırsanız bir kere, en az 10 yıl yiyebilirsiniz bu şehre mahkûm olarak! İşin enteresan tarafı, bu 10 yıl içerisinde bir kere olsun, birçok tanıdık simayı bir arada bulabileceğiniz Madam Tussaud'a gitmezsiniz. (Dünyanın en meşhur bu mumyalar müzesi, Buckingham Palace'dan sonra en fazla turist cezbeden ikinci mekândır Londra'da.)

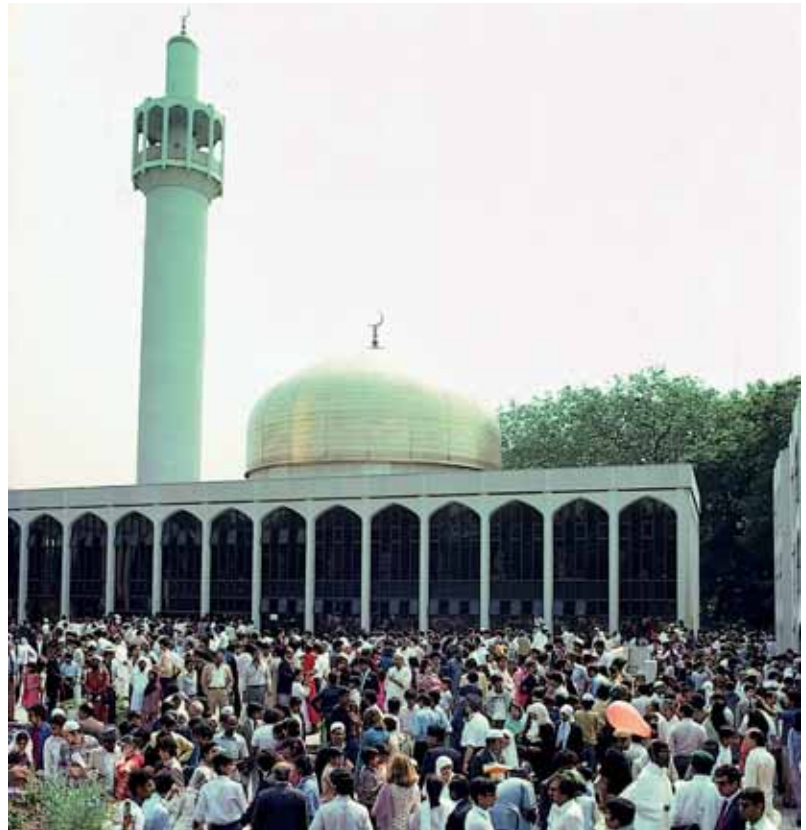
Ama herkesin istediğinde gezinebileceği, dünyanın en fazla açık alanına sahip kentnin eşsiz güzellikteki parkları, Hyde Park'taki Hatipler Köşesi gibi çok farklı etkinlikleri de barındırırlar bünyelerinde.

Özellikle yaz aylarındaki müzik konserleri ve tiyatro oyunları ücretsiz olarak ziyaretçilere sunulur. Bu şehirde bu kadar büyük alanların halka açık olarak bulunması, bu yerlerin kraliyete ait özel avlanma ormanları olduğundan kaynaklanmaktadır.

17. yüzyıldan itibaren ise yalnız halka açılmakla kalmamış, yine krallar tarafından John Nash gibi ünlü peyzajcılara düzenlettirilmiştir. Prince Regent tarafından 19. yüzyılın başında yine Nash'a yaptırılan Regent's Park, Hyde Park'tan sonra Londra'da bulunan ikinci en büyük parktır ve çevresinde bulunan evler şehrin en zarif ve en pahalı yapılarını oluşturur.

Regent's Park'ın bünyesi içerisinde bulunan ve Sultan II. Abdülhamid'e hediye edilen bir arazi üzerinde bugün Londra'nın en büyük ve görkemli cami ve külliyesi bulunmaktadır. Londra Merkez Camii, dünyanın her yanından gelen Müslümanlardan oluşan cemaati ile diğer camilerden çok farklı bir görünüme sahiptir. Özellikle bayram sabahlarında sadece erkekler değil, kadınlar da bayram coşkusuna katılırlar ve caminin çevresi adeta bir karnavala dönüşür. Bayram namazının en az 5 defa ayrı ayrı imam ve cemaatlerle kılındığını söylemek sanırım bu farklılık için yeterli bir ipucu verecektir. Cami, oldukça zengin bir kütüphane, bir sanat galerisi, İslami danışmanlık bürosu, Kur'an kursu, kitabevi, aşevi (Ramazan aylarında 30 gün bedava yemek dağıtılmaktadır), sıcak sulu ve banyolu modern bir abdesthane ve araba parkı ile bu gelenekçi şehrin modern yüzlerinden bir tanesidir.

Mustafa Aksay

14 çanı ile 1859'dan bu yana zamani çalan saat kulesi Big Ben ve Londra'nın Finansal merkezi 'City'

Londra, araya her istediğini veren bir şehir. "İnsanın değeri, aradığı şeydir." diyor Hazreti Mevlana, "Ne aradığını bilmektir önemli olan!" Eğer ne aradığınızı biliyorsanız, bu esnek kentin size sunacağı çok şeyleri vardır. Londra Kulesi, Big Ben, Ulusal Galeri, British Museum sadece büyük cazibe merkezlerinin ön adları. Hackney, Islington, Seven Sisters ve Wood Green gibi Kuzey-Doğu Londra bölgelerinde Türk kahvehanelerine, camilerine rastlayabilirsiniz. Hatta Şeyh Nazım Kıbrısı'nın kiliseden camileştirilmiş dergâhına bile uğrayabilirsiniz! Belki de Londra'yı diğer kentlerden ayıran en büyük özellik burada gizli: Dini, cinsi, milliyeti ne olursa olsun herkesin ve her kesimin kendisine bir yer bulabildiği bir metropoldür Londra. Aslında bu

politika, Londra'nın tarih boyu sürdürdüğü başkent misyonuna uygun düşer ve tesadüfi değildir. Belki de bu yüzdendir "oyun" denince akla ilk gelen kentin Londra olması! Londra tiyatrolarında sergilenen kimi eserler, Cats gibi, Jesus Christ gibi on yıllarca sahne alır bu şehirde.

Londra, ayrı bir dünyadır bu ada üzerinde ama bu dünyayı iyi anlamak için onun çevresini de tanımanız gerekir. Büyük Londra olarak tanımlanan Berkshire, Buckinghamshire ve Surrey gibi başkenti çevreleyen birbirinden güzel yörelerden başlayarak, Roma hamamları ile ünlü Bath'a... Galler'den Britanya Adası'nın en üst ucundaki Highlands'a, o kadar çok görülecek şey var ki... Stonehenge'de M.Ö. 3000 yıllarında dikildiği sanılan esrarengiz devasa taşların, mevsimleri hesaplayan bir nevi saat olup olmadığına sizin karar vermeniz gerekiyor.

YENİ MERCEDES S-CLASS

◆ Tuğrul Katkık / tugrulkatkak@gmail.com 🔄 Daimler Arşivi

Sınıfının öncüsü ve lideri olduğu tüm dünya tarafından kabul edilen Mercedes S-Class'ın yedinci nesli, tüm haşmetiyle aramızda. 1978'de ilk ABS'yi, 1981'de ise ilk hava yastığını otomobil dünyasına kazandıran S-Class yeni modeliyle müstakbel sahiplerine neler vaat ediyor, müdavimlerini ne gibi yeniliklerle şaşırtıyor, rakiplerine nasıl gözdağı veriyor gelin birlikte inceleyelim.

Önce tasarımdan başlayalım. Yeni S-Class'ın dizayn dili, özellikle altıncı nesle kıyasla atalarına daha fazla sahip çıkarken modern görünebilmeyi başarmış. Zarafetinden bir şey kaybetmeden iddialı olmak zordur. Zevksizlik ve görgüsüzlüğe savrulmak işten bile değildir. Yeni S-Class'ın dış tasarımı bu hassas dengeyi

incelikte koruyarak çevresindeki tüm dikkatleri üzerine çekiyor. 5.3 metre uzunluk ve 1.92 metre genişliğine rağmen ağırlığı sadece 1.990 kg. Aracın güvenliği ni artırabilmek için kullanılan yüksek gerilimli çeliğin beraberinde getirdiği ağırlığı telafi edebilmek için bolca alüminyum malzeme kullanılmış.

Öyle ki aracın genel ağırlığının yarısından fazlası alüminyum. Yedinci nesil S- Class'ın güvenlik önlemleri o kadar ileri seviyede ki paranoyak biri bile kendini güvende hissedecektir. Gömülü kapı kolu opsiyon olarak sunuluyor. Sahibinin yaklaştığını sensörleriyle algılayan araç, kapı kollarını otomatikman dışarıya doğru çıkararak sahibine "hoş geldin" diyor. Lüks ve şık bir özellik olmasının yanı sıra, kapı kolları gömülüken aracın özellikle yüksek hızlardaki aerodinamisi şaşırtıcı düzeyde artıyor. Bagaj hacmi 550 litre ile altıncı nesilden 20 litre daha büyük. 9-ileri otomatik vitese sahip S500 4Matic modeli, 3.0 litrelik turbolu, benzinli ve sıralı 6 silindri motoru ile 429 beygir gücü ve 384 NM tork üretiyor. 2.9 litrelik dizel motor ise S350d modelinde 282 beygir, S400d 4Matic'te ise 325 beygir gücü sunuyor. Avrupa Birliği yasaları gereğince muhtemelen içten yanmalı motora sahip son S- Class modeli olacak gibi görünüyor. S500 4Matic sıfırdan yüz km/s'ye 4.9 saniyede çıkarken bu süre S400d 4Matic'te 5.4, S350d'de ise 6.4 saniye olarak ölçülüyor. Eco, Comfort, Sport ve Sport Plus isimli dört farklı sürüş modu bulunurken sürücünün kendine has sürüş modu geliştirmesine de izin veriliyor.

Direksiyon sertliği, hızlanma şiddeti ve kompresyon yoğunluğunu dilediğiniz gibi ayarlayarak kişisel sürüş modunuzu belirleyebiliyorsunuz. Tabii ki S- Class'ın karakterine en uygun olanın Comfort modu olduğunu söylemeden geçmemek lazım. Standart havalı süspansiyonlar tam olarak beklenti karşılayamasa da aracın konforsuz olduğunu söylemek mümkün değil. E-active isimli elektronik destekli süspansiyon paketini alırsanız sürüş konforunuz önemli derecede artacaktır.

Frenlerin de daha iyi olabileceğini söyleyebiliriz. Her ne kadar otoban sürüş hızlarında kabin içi inanılmayacak kadar sessiz olsa da düşük hızlarda motor kendini hatırlatmak için "ben buradayım" diyor. Mercedes, kabin içine en çok ses girme ihtimali olan bölgelere gürültü emici akustik sünger koymuş ve anlaşılana işe de yaramış. Düşük hızlarda devasa boyutlu S-Class'ın manevra kabiliyetini artırmak için arka tekerler, ön tekerlerin aksi

istikametinde 10 dereceye kadar dönebiliyor. Bu sayede neredeyse hatchback bir araç kullanıyormuşçasına rahat manevralar yapabiliyorsunuz. Yüksek hızlarda aracın viraj performansını artırmak içinse arka tekerler ön tekerlerle aynı istikamette dönüyor ve savrulmayı azaltıyor. Opsiyon olarak sunulan Digital Light teknolojisi ise sürücüye yardımcı olmak için tasarlanan başlıca bir yenilik.

Ön farların ikisinde de ayrı ayrı bulunan 1.3 milyon adet mikro ayna sayesinde geceleri yola atlama ihtimali olan yaya veya hayvanların üzerine anında ışık tutabiliyor. Yolda herhangi bir çalışma varsa da yolun üzerine, sürücüyü ikaz edecek şekilde yol çalışması sembolü yansıtıyor. VW'nin IQ.Light teknolojisinden daha zeki olduğunu söylemek yanlış olmaz.

İç mekan hacmi, altıncı nesle kıyasla biraz daha ferah. Ön kapılardaki dirsek boşlukları neredeyse 4 cm, arkadakiler ise 2.5 cm genişlemiş. Aynı şekilde arka koltuktaki baş mesafesi de 1.5 cm yükselmiş. Koltukların her birinde 19'ar adet masaj motoru bulunuyor. 10 farklı masaj programı ile hem sürücünün hem de yolcuların konforu sağlanırken günün yorgunluğunu atmalarına da imkan tanıyor. İç mekan tasarımı, teknoloji ile geleneği çok iyi harmanlamış. Sürücünün önünde üç boyutlu görsel sunabilen 12.3 inç büyüklüğünde dijital ekran var. Opsiyon olarak ön cama navigasyon talimatlarını hologram olarak yansıtma teknolojisini satın almak da mümkün.

Konsolun ortasında bulunan 12.8 inçlik OLED ekranda ise aracın tüm ayarlarını kolaylıkla yapılabiliyorsunuz. Aynı zamanda Yeni S-Class; 5 adet kamera, 5 adet radar ve 12 adet ultrasonik sensörlerden edindiği bilgileri de bu ekrana yansıtarak sürücünün işini kolaylaştırıyor. Sesle aktif olan sürüş asistanı; 27 farklı dili anlıyor ve biyometrik sensör sayesinde sürücünün nereye baktığını, el hareketlerini ve beden dilini analiz ederek herhangi bir uyuyakalma veya bilinç kaybı ihtimalinde uyarı veriyor. Direksiyonun iç yüzeyi deri iken dış yüzeyinin ise ahşap olduğunu da ekleyelim.

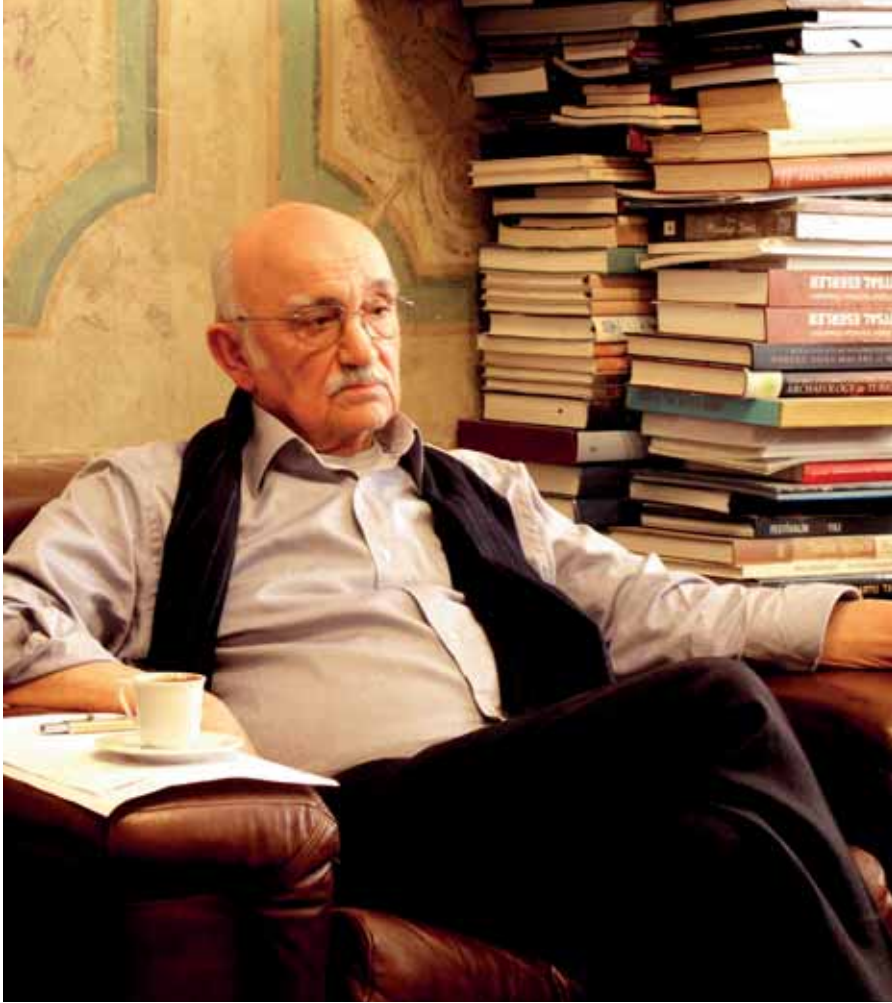
Torpido gözünde bulunan Mercedes'e özel parfüm, havalandırma sayesinde bütün araca yayılıyor. Arka koltukta yolculuk yapanlar için içecek soğutma-ısıtma donanımı da mevcut. S-Class'ı makam aracı olarak şoförüne kullandıranlar için faydalı olabilecek yeni bir özellik daha gelmiş. Ön koltukların arkasında bulunan ekranlarda şoförün gaza veya frene yüzde kaç şiddetinde bastığını eşzamanlı olarak izlemek mümkün. Aynı zamanda arka koltukların arasında bulunan ve çıkarıp takılabilen tablet üzerinden de aracın bütün ayarlarını değiştirebiliyorsunuz. 50'den fazla elektronik aksamın uzaktan güncellenebildiğini de söylersek Yeni S-Class'ın günümüz teknolojisine ne kadar iyi entegre olduğu daha net anlaşılır.

Tasarımıyla göz kamaştıran, sürüş performansı ile iş adamlarına kendi şoförlerini kıskandıran Yeni S-Class; konfor, teknoloji ve lüksü Mercedes standartlarında bir araya getirerek sınıfının lideri olduğunu bir kez daha kanıtlamış. İster ön koltukta isterseniz arka koltukta oturun, Yeni S-Class'ın içindeyken son derece tatmin edici bir tecrübe yaşayacağınıza emin olabilirsiniz.

PROF. DR. METİN SÖZEN

◆ Tülay Taşdemir / tulay.tasdemir@turing.org.tr ● Çekül Arşivi

Dergimizin bu sayısında ülkemizdeki doğal, tarihsel ve kültürel mirasın korunması, değerlendirilmesi ve tanıtılması amacıyla yoğun çaba gösteren bir bilim insanı ve Kurumumuzda yönetim kurulu üyeliği yapmış kıymetli hocamız Prof. Dr. Metin Sözen ile yaptığımız sohbeti sizlere sunmaktan mutluluk duyuyoruz.

Beyoğlu'ndaki tarihi ÇEKÜL Evinde

Sayın Hocam sizi tanıyabilir miyiz?

Bizim ailenin tarihi, bir yönüyle Anadolu beylikleriyle ilintili. Osmanlı ve Cumhuriyet tarihine yansıyan boyutları da var. Annem Ülfet Hanım'ın babası, Dulkadiroğlu Yunus Bey; babam Muhsin Bey'in babası ise Mehmet Sait Bey. Babamın Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün kuruluş aşaması ve sonrasında başlayarak Elazığ, Malatya, Antalya, Adana, İzmit, Konya gibi kentlerde görev yapması, benim yaşamımı ve çocukluk anılarımı da etkiledi. 1936 yılının 24 Mayıs'ında Elazığ'dan Harput'a çıkan yolda, Havuzlu Köşk'te doğmuşum. Kardeşim Güröl Sözen ise benden dört yaş küçük. TRT Radyoevinde tanıştığım Betül Sözen ile 1969 yılında evlendik. Ilgın ve Yunus isminde iki çocuğumuz oldu.

Eğitim hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

Okula Malatya Gazi ilkokulunda başladım. Babam, doğduğum Elazığ'dan Malatya'ya atanmıştı. Gazi ilkokulu, yanında Malatya Lisesi, karşısında da okulumuz gibi Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin eseri olan Halkevi Binası vardı. Malatya Halkevine her okul çıkışı giderdik. Çünkü o dönemde halkevleri, yeni gelen tüm yayınları sergiler, biz de göreceğimiz yeni yayınların merakıyla onları incelemeye

koşardık. İlkokulun ilk 4 yılını Malatya'da, 5'inci sınıfı da Konya'da, 1948'de Necatibey ilkokulunda bitirdim. Konya'da başlayan ortaokul eğitimime, babamın yeniden atanması nedeniyle İzmit'te devam ettim. Antalya ise lise yıllarımın geçtiği, arkadaşlıklarımın pekiştiği bir kent oldu. Kısa bir dönem Adana'da okusam da Antalya Lisesinden mezun oldum.

Metin Sözen, annesi Ülfet Hanım ve babası Muhsin Bey'le.

Antalya'da edebiyat ve resim derslerinden çok iyi notlar almıştım. Zaten edebiyata özel bir ilgim vardı. Hem dünyadan hem Türkiye'den alabildiğim tüm kitapları okumaya çalışırdım. Yaşamım boyunca da ilgimi sürdürdüğüm, üzerine düşüğüm konu şiiirdi. Şiire düşkünlüğüm bugün de devam ediyor. Üniversitede hangi dalı seçeceğime karar vermek belki de bu nedenle biraz zamanımı aldı. Karar vermemi kolaylaştıran etkenlerden biri, yaşamım boyunca gördüğüm yerlerdeki kültürel miras ürünleri oldu. Her yaz Hattuşaşa'a gidişlerimiz ve küçük yaşlarımdan itibaren oradaki arkeolojik çalışmalara tanık olmam, daha sonraki yıllarda Alman kazı ekibiyle birlikteliğimiz beni çok etkilemişti. O nedenle İstanbul Üniversitesinde Sanat Tarihi okumaya karar verdim. Kapadokya Kaya Kiliselerinde İlkel Nakışlar başlıklı lisans tezimle 1960 Şubat'ında Sanat Tarihi Bölümünden mezun oldum. Aynı yılın Mayıs'ında da asistanlığa başladım. Üniversite yıllarımda araştırma gezilerinin çok büyük önemi var. Yoğun geçen ilk evre, 1950'li yıllara, öğrenciliğime rastlar. "İstanbul Üniversitesi Dönemi" de diyebileceğim o çok verimli yıllar, hem araştırma gezilerimiz hem de doktora tezim için yaptığım taramalarla geçti. Böylesi bir ortamda sindirilmiş bir bilgi birikimine ulaştım. Bu da kültürel mirasın korunmasındaki öncelikleri saptamada büyük kolaylıklar getirdiği gibi, ister istemez örgütlenme çabalarımızı da etkiledi. 1973 yılında doçent, 1979 yılında da profesör unvanı aldım.

Metin Sözen, kendisini çocukluğunda çok etkileyen Yazılıkaya Kabartmalarını 1963 yılında bir inceleme heyetiyle birlikte yaptıkları Anadolu gezisi sırasında tekrar ziyaret etti.

Bizim dönemimizde doçentlik ve profesörlük aşamaları öyle kolay değildi. Aşağı yukarı 7 yılda doktor, 7 yılda doçent, 7 yılda da profesör oldum. 1984-2009 yılları arasında 25 yıl boyunca, TBMM Başkanlığı Kültür ve Sanat Danışmanı, Bilim ve Değerlendirme Kurulu Başkanı olarak görev yaptım.

İstanbul'a ilk gelişiniz, izlenimleriniz nelerdi? Nasıl bir İstanbul karşıladı sizi?

1955 yılında İstanbul'a geldik. Şanslıydım çünkü hem Teşvikiye'de hem de Erenköy'de pek çok akrabamız vardı. Kuşaklararası dayanışmanın yoğun olduğu yıllardı. Aile toplantıları farklı insanları, farklı çevreleri tanımama yardımcı oldu. Emel-Semih Balcıoğlu, Uğur-Ferruh Doğan, Haldun Taner, Oktay Aslanapa ve Turgut Kavur gibi yazar ve çizerlerle tanışmaya başlamıştım. İstanbul'da beni yoğun bir kültür-sanat ortamının karşıladığını söyleyebilirim.

ÇEKÜL Vakfının hayatınızda önemli bir yeri olduğunu çoğu okuyucumuz biliyordur ama yine de vakfın kuruluşu ve faaliyetlerinden kısaca bahsedebilir misiniz?

Çocukluk ve üniversite yıllarımda Anadolu'da kurulan ilişkiler, özverili kişilere ulaşmayı kolaylaştırmıştı. "Alanda örgütlenme" kavramı ve deneyimi, bu sürecin ürünüdür. Yarım yüzyılı aşan bir birikimden, aşağı yukarı 70 yıldan söz ediyorum! Bu birikimin evrelerinden biri, 2020'de 30'uncu yaşını kutladığımız ÇEKÜL Vakfının kuruluşu olmuştur.

TTOK Yönetim Kurulu Üyeleri, Edirne Kapıkule'de çekilen bu fotoğrafta, Kapıkule'nin efsanesi haline gelen araç kuyruğuna takılmadan Balkanlar Toplantısına doğru yola çıkışmayı başarmış olmanın rahatlığı içinde gülümsüyor.

ÇEKÜL'le birlikte örgütlenme öyle bir ivme kazandı ki 2000 yılında artık, Türkiye'de Tarihi Kentler Birliğini kurmaya hazırдық. Tüm ülkeyi saran bölgesel toplantılar, çalıştaylar, ihtiyaçlara uygun düzenlenen eğitim programları ile kültürel mirasın korunması bilinci tarihi kentlerin yöneticilerine, kadrolarına hızla ulaştı; koruma çalışmalarının sağlam bir zemine oturmasına kolaylık sağladı. Bu 70 yıllık birikimin özünde kamu-yerel-sivil-özel bütünlüğü içinde, yerel ve sivil kaynakları hareketlendirme düşüncesi vardı. ÇEKÜL'ün ve TKB'nin varlığı, sistemli bir şekilde tekrarladığı kavramlar ve politikalar Türkiye'deki koruma seferberliğine "süreklilik" kazandırdı.

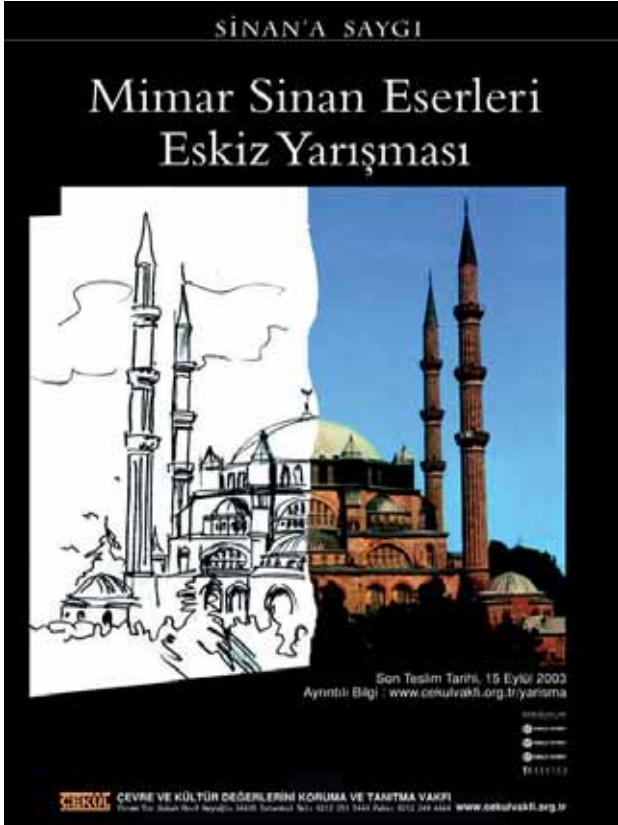
Arkeolojik miras, kırsal miras, somut olmayan kültürel miras, endüstri mirası, Cumhuriyet mirası, yeraltı mirası gibi pek çok başlık sadece akademisyenlerin, araştırmacıların gündeminde olmaktan çıktı; yerel yöneticilerin, kentlilerin, farklı sivil örgütlenmelerin, medyanın, turizmcilerin de gündemine girdi.

ÇEKÜL'ün bugüne kadar tamamladığı ve sizin için çok önemli, özel anlamı olan projeler hangileridir?

ÇEKÜL'ün kuruluş ölküsünü kültürel miras ve doğal mirasın birlikte korunması gerektiği bilincinin yaygınlaşması olarak belirlemiştik. Bunun için "Doğa ve Kültürle Varız!" söyleminden hiç vazgeçmedik. Tüm çalışmalarımızı bu iki ana başlık altında topladık. 1990 yılındaki kuruluşun ardından hemen iki büyük program geliştirdik. "92 Ormanı"yla başlayıp, "7 Ağaç Ormanları Programı"na evrilen ağaçlandırma seferberliği, diğeri ise; "7 Bölge 7 Kent Projesi" ile başlayıp, "Kendini Koruyan Kentler Programı" ile süreklilik kazanan koruma bilinci çalışmaları. Midyat, Kemaliye, Kastamonu, Talas, Mudanya, Akseki ve Birgi'de yıllara yayılan örgütlenme, konferans, şenlik, eğitim gibi yüzlerce etkinlik yaptık. Bu iki program pek çok çalışmanın başlangıcı olduğu için önemi büyük.

Tarihi Kentler Birliği Elazığ Semineri, Harput İnceleme Gezisi

ÇEKÜL Vakfı Sinan'a Saygı Projesi Eskiz Yarışması Afışı

Turing'in Safranbolu'nun tanınması yoluyla korunması, konakların özgün mimarisile restorasyon çalışmalarının yapılması, merhum Yönetmen Süha Arın'a "Safranbolu'da Zaman Belgeseli"nin çektilmesi, basında çıkan sıkça haberler ve bu süreçlerde sizin de büyük çabalarınız var. Tüm bunlar olmasaydı, Safranbolu Unesco Dünya Miras Listesi'ne girmeseydi, bu kenti nasıl bir son beklerdi? Bunun olmaması gibi bir sonuç düşünmüyorum. Hiçbir şey tesadüf değildi. Emek emek pek çok zorluğun üstesinden geldik. Safranbolu, Türkiye'deki koruma tarihinin miladıdır. 1975 yılıyla başlar Safranbolu'nun korunması. Benim ilk gidişim de üniversite yıllarında düzenlediğimiz araştırma gezileriyle olmuştu. Ülkenin içinde bulunduğu siyasi durum, kentlerin, halkın yoksulluğu, önceliklerin başka olması gibi bir sürü sorunun olduğu bir dönemde, bizim gibi korumaya inanan insanların birlikteliğiyle Safranbolu korundu. Avrupa Konseyi, 1975 yılını "Avrupa Mimari ve Miras Yılı" ilan etmişti. Bunun taşıdığı büyük önemi ve harekete geçmemiz gerekliliğini MTRE'ye taşıdık. Aynı günlerde asistan Yavuz İnce istifa ediyor, Karabük'e gidiyordu. Onunla görüşerek Safranbolu'da bir hareket başlatmaya karar verdik. Ben, yönetim

Mimar Sinan Anı Evi, Ağırnas

kurulu üyesi de olduğum Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu/TURİNG'e gittim. Sonuçta öyle bir hazırlık yaptık ki, sessizce, ne kadar yazar, çizer, bilim insanı varsa bir araya getirdik, iki otobüsle Safranbolu'ya gittik. Herkes bir ailenin evinde kaldı. Bu kadar kişiyi ağırlayacak konaklama yeri de yoktu. Fakat evlerde kalmamız çok yararlı oldu, kurulan ilişkiler yıllar boyu sürdü. Oktay Akbal, Selçuk Erez, Gülten-Haydar Kazgan, Cihat Burak, Sabahattin Batur, Arslan Kaynaradağ, TRT'den Nursel Duruel, Turgut Erülgen ve diğer dostlar ne zaman yardım istesek katkıda bulundular.

TBMM Başkanlığı Kültür ve Sanat Danışmanlığı, Bilim ve Değerlendirme Kurulu Başkanlığı döneminde, çalışmaları TBMM Başkanı Necmettin Karaduman'a aktarıırken.

ÇEKÜL Vakfı ekibiyle birlikte Safranbolu İnceleme Gezisinde

Niyazi Sayın'ın verdiği konser, Cihat Burak'ın yaptığı resimler de birer anı olarak kaldılar. Örneğin, önemli adımlardan birini de UNESCO'nun Paris'teki merkezinde oluşturduğumuz kapsamlı program ile atmıştık. Büyükelçimiz Veysel Versan döneminde, müsteşar Akil Aksan'ın büyük çabalarıyla İstanbul ve Safranbolu'yu içeren etkinliğimiz büyük ilgi gördü. 1976-78 yılları arasında görev yapan Paris Büyükelçimiz Orhan Eralp'in katkıları, Niyazi Sayın'ın müziği ve özel hazırlanan yayınlarla, çabalarımız UNESCO'da gündem oluşturdu. Turing yönetim kurulu üyesi iken Başkan Hadi Sağnak Bey'le yaptığımız Bulgaristan toplantısı sırasında, özellikle doku koruma örneği Filibe'de yaptığımız araştırma, sonraki yıllarda Safranbolu'daki çalışmalarımızda çok yararlı oldu.

Günümüzde yapılan koruma, restorasyon ve benzeri çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Önce şunu hatırlatmakta fayda var; bir restorasyona karar vermek bile başlı başına yoğun bir süreç. Kenti, mahalleyi, yaşam kültürünü tanımak; yapının geçirdiği evreleri, mimari detayları belgelemek; doğal peyzajına dikkat etmek, kaynak yaratmak, doğru işlevi vererek kentlilerin kullandığı, yaşayan bir merkez haline getirmek hepsi bir bütün. Bunlardan birini bile eksik yapsanız, istediğiniz kadar doğru restorasyon yapın, o yapıyı yeniden çürümeye mahkûm bırakırsınız. Hem ÇEKÜL'ün hem Tarihi Kentler Birliğinin uzmanları, yıllardır bunu anlatıyor.

7 Ağaç Kampanyanız çok etkileyici, biraz bundan bahsedebilir misiniz?

İnsanı ve kültürü doğadan ayrı düşünemeyiz. Bunun için doğal mirasımızı korumak en büyük sorumluluklarımızdan biri. 7 Ağaç Ormanları da bu koruma sorumluluğumuzun bir parçası. Anadolu'nun farklı yerlerindeki 70'ten fazla sahada 4 milyondan fazla dikili ağacımız var. ÇEKÜL'de farklı uzmanlıkları olan genç arkadaşlarımız çalışıyor. Onların bakış açılarıyla hem ağaçlandırma hem de çocuklarımızın doğa eğitimleri aksamadan devam ediyor. Bizler tüm bilgi ve tecrübemizi aktarmaya çalıştık. Kuşaklar arası etkileşim çok önemli. Umarım bunu başarabilmişizdir.

"Kentler Çocuklarındır" eğitiminin ardından Ağırnas Belediye Başkanı Mehmet Osmanbaşıoğlu ve kültür elçisi olan çocuklarla birlikte.

Ağaç Ormanlarının Sivas'taki fidan dikim etkinliğinden dönüşte Ağırnas'ı ziyaret.

Çok sayıda yayınınız olduğunu biliyoruz, bu bereketin sırrını merak ediyoruz?

Dediğim gibi hem 70 yıllık bir birikim var hem de kuşaklar arası paylaşımımız hâlâ canlı. Bunun yayınlarımıza da yansıdığından sizler tarafından görülmesi mutluluk verici. Sadece sonuca odaklı çalışmıyoruz. O işi, üretimi yaparken yaşanan her şey bizim için çok kıymetli. Temas ettiğimiz, elini sıkıttığımız insanlar çok değerli. Bu değerleri yayınlarımıza da aktarmaya çalışıyoruz. Hem benim bireysel olarak hem de ÇEKÜL'de kurumsal olarak destek verdiğimiz, içerik ürettiğimiz pek çok yazı, rapor, harita, kitap var. Artık sayısını, kaydını biz bile tutmakta zorluk çekiyoruz. Anadolu gibi eşsiz bir coğrafyanın çocuklarıyız. Bu topraklar üretimin, paylaşımın simgesi. Sırrımız bu olabilir. Bu mirasın değerini iyi kavramak ve iyi anlatmak gerekiyor.

Ağırnaslı şair Hasan Özcan ile Mimar Sinan Anı Evi önünde buluşma.

Saruhan Kervansarayı, Kapadokya

Hocam yaptıklarınız çok büyük emek, fedakârlık ve sevgi isteyen işler, sizdeki bu gücün kaynağı nedir?

En büyük destekçim, hayat arkadaşım Betül Sözen. Onun varlığı ve desteği, çocuklarımızın anlayışı bana hep güç verdi. Bazı insanların işi yoktur. Çünkü başkalarının iş diye tanımladığı şey onların hayatının ta kendisidir. Sanırım ben de öyle bir insanım. Tanımlı bir iş gibi görmedim yaptığım hiçbir şeyi. Çok güzel dostluklarım oldu. Anadolu'nun dört bir köşesinde tanıdığım güçlü insanların varlığı da hayatımın her evresini mutlu kıldı. Asıl fedakârlıkları onların yaptığını gördükçe de dayanma gücüm, direncim ve bu topraklara olan sevgim arttı.

Son olarak okuyucularımız ile neler paylaşmak istersiniz?

TURİNG, ülkemizin köklü ve hafızası olan kurumlarından biri. Çalışmalarınızı yakından takip ediyorum. Tebrik ederim. Bugüne kadar karşılıksız emek verenleri saygıyla anıyorum.

“TÜRK MUSİKİSİNİ AYAĞA KALDIRAN ADAM” MÜNİR NUREDDİN SELÇUK

📧 Mehmet Güntekin / mehmetguntekin@gmail.com

Türk musikisi tarihinin en önde gelen seslerinden olan Selçuk, her biri devrim niteliğinde olan birçok yeniliğe imza atmıştı. “Milât” olarak kabul edilen varlığıyla Türk musikisinin icrasına büyük açılımlar kazandırdı. Bestekârlığı ile de İstanbul’la özdeşleşti ve tarihe “Türk musikisini ayağa kaldıran adam” diye geçti.

Münir Bey, bir “sahne”de “solo” konser veren ilk ses sanatkânımız idi.

Adı, Türk-İslâm dünyasının kültür başkenti olan İstanbul’la özdeşleşen, musiki tarihimizin son devrinde doğan büyük sanatçı; “İstanbul’un Sesi” diye adlandırılan ve aynı zamanda önde gelen bir “İstanbul bestekârı” olan Münir Nureddin, 1899 yılında doğdu. Müderris Mehmed Avni Nureddin Bey ile soykökleri Selçukîlere dayanan Fatma Hanife Hanım’ın oğluydu.

Bayezid İlk Mektebi’nin ardından öğrenim gördüğü Soğukçeşme Askeri Rüşdiyesi’nden mezun olduktan sonra lise seviyesindeki Kadıköy Sultânisi’nde okudu. 1917’de ziraat öğrenimi için gittiği Macaristan’dan, musiki aşkı ağır basınca eğitimini yarıda bırakıp döndü.

Musiki kabiliyeti küçük yaşlarda keşfedildi. İlk derslerini amatör bir musikîşinas olan babasından aldı. 1915’de, İstanbul’un önde gelen musiki merkezlerinden olan Dârülfeyz-i Musiki Cemiyeti’ne girdi ve Hoca Edhem Nuri Bey’den 40 fasıl meşk etti. Babasının konağında düzenlenen ve devrin önde gelen musiki ustalarının katıldığı toplantılardan feyz aldı. Rauf Yekta Bey aracılığıyla Zekâi Dede’nin oğlu üstad Ahmed Irsoy’dan dört yıl ders gördü.

Münir Bey, çocuk denecek yaşlarında musikide bir yıldız olarak parladı. Münir Bey, Riyâset-i Cumhur Musiki Heyeti'ndeki üniformasıyla.

Geleneksel icranın inceliklerini ünlü hoca Bestenigâr Ziya Bey'den öğrendi. Hocası Ahmed Irsoy'un teşvikiyle Ziya Paşa'nın başkanlığını yürüttüğü, Cumhuriyet dönemindeki adı İstanbul Belediye Konservatuvarı olan Dârülelhan'a sınavla girdi. Dönemin büyük musiki ustalarının hemen hepsinden yararlanarak bilgi ve görgü dağarcığını genişletti. Ali Rifat Çağatay'ın başkanı olduğu Şark Musiki Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer aldı.

1923 yılında, bugünkü karşılığı teğmen olan mülâzım rütbesiyle, Osmanlı sarayının musiki merkezi olan Muzıka-yı Hümayun'a hânende, yani ses sanatkârı olarak girdi. Bu kurum, aynı yıl ilân edilen Cumhuriyet'le birlikte Atatürk'ün himayesiyle ve ismi "Riyâset-i Cumhur İncesaz Heyeti" olarak değiştirilip Cumhurbaşkanlığı'nın Türk musikisi topluluğu olmak üzere Ankara'ya nakledilince, aynı rütbeyle Ankara'ya gitti. Buradaki görevi bir müddet sonra subay statüsünden çıkıp "sivil hânende" biçiminde devam etti.

1926'da görevinden istifa ederek, aynı heyetteki yakın arkadaşı Refik Fersan'la beraber İstanbul'a döndü ve musiki hayatına serbest çalışmalarla devam etti.

Aynı sıralarda Sahibinin Sesi firmasıyla bir anlaşma imzaladı ve sayısı gelecek yıllarda gittikçe artacak olan plak çalışmalarına başladı. 1926'da yaptığı ilk plağında kendi eseri olan "Çobanla Ben" adlı eseri okudu. Aynı firmanın önyak olmasıyla 1927'de Fransa'ya gitti ve Paris Konservatuvarı'nın önde gelen hocalarından bir yıl süreyle şan ve solfej dersleri aldı. Çok sayıdaki plak çalışmasında, en ağır klasik eserlerden halk türkülerine, yaşadığı günün nabzını tutan şarkılardan tangolara, çoksesli denemelerden gazellere kadar çok farklı beste şekillerinden eserleri seslendirdi. Bu çalışmalarında kendisine dönemin önde gelen saz sanatçılarından Refik Fersan, Mesud Cemil, Ruşen Ferid Kam, Fahire Fersan, Artaki Candan, Nubar Tekyay ve Feyzi Aslangil gibi isimler eşlik ettiler.

Münir Bey'in üç hocası; ilk konservatuvarımız olan Dârülelhan'ın ilim kurulunu oluşturan Ahmet Irsoy, Rauf Yekta ve Ali Rifat Çağatay.

Münir Bey, oynadığı filmlerden birinin setinde.

1942'de Belediye Konservatuvarı'na girdikten sonra arşiv için doldurduğu 18 plakta ise, klasik musikinin en sanatlı eserlerini, Nuri Duyguer, Neyzen Tevfik, Reşat Erer, Dürrü Turan, Sedat Öztoprak, Nuri Halil Poyraz ve Ahmed Irsoy gibi önde gelen sâzende-lerin eşliğinde seslendirdi. Esasen İstanbul merkezli bir musiki olan klasik Türk musikisinin ülke çapında yaygınlık kazanmasında, okuduğu plakların etkisi büyük oldu. Sırf Münir Bey'in plaklarını dinleyerek kendi klasik musikisine bağlanan, hatta müzisyen olan kuşaklar yetişti.

Musiki tarihimizde bir ses sanatçısının tek başına, frak giymiş olarak, ayakta ve konser disiplini içerisinde musiki icra etmesi, Münir Bey'le başladı. 1930'da Fransız Tiyatrosu'nda verdiği ve musiki tarihimizde ilk olan solo konseri büyük yankılar uyandırdı. Koro eşliğinde solo icra da onun getirdiği yeniliklerdendi. Konser verdiği her mekânda sanatının ağırlığını ve ciddiyetini etkili biçimde duyurmaktaki karşı konulamaz karizmasıyla da kendisinden önceki icracılardan ayrıldı.

O dönemlerde bir konser salonu anlayışına sahip olmayan Türkiye'de, konserlerini sahnelediği özellikle sinema ve tiyatro salonlarını, birer musiki merkezi haline getirerek, musikiyi bu mekânların asli kimliklerinin önüne geçirdi.

Selçuk'un bir ses sanatkârı olarak en büyük özelliği, musiki kültürümüzdeki geleneksel okuyuş üslûbuyla kendi başlattığı yeni bir anlayışı, olağanüstü hacim ve lezzetteki sesiyle birleştirerek soylu bir icra tekniği geliştirmiş olmasıydı. Üsküdarlı Ziya Bey'le Hâfız Osman Efendi'nin üslûplarından etkilenmiş olabileceğini belirten Selçuk, bu adların temsil ettiği geleneksel kaynaktan beslenerek, fakat yeni bir üslûbun kurucusu olarak, Türk musikisi icrasında bir dönemeç taşı niteliği kazandı.

Gazel tarzına yaklaşımı da alışılmıştan farklıydı. İleri yaşlarına kadar sesinin güzelliğini ve işlerliğini korumuş olması da benzerleri arasında seyrek görü-

Soldan sağa; Hilmi Rit, Emrullah Aksu, Münir Bey, Adnan Tüfekçioğlu ve Rıza Rit.

Münir Bey, bir Kıbrıs turnesinde saz arkadaşları Sadi Işıl, Yorgo Bacanos ve Kıbrıslılarla birlikte.

len taraflarındandı. Birkaç filmde başrol oynayarak sinema sanatına girmiş olan Selçuk, bazı filmleri de müziklendirmişti.

1953'de getirildiği, Nevzad Atlığ'ın istifasıyla boşalan Belediye Konservatuvarı İcra Heyeti şefliği, kurumun tarihindeki en parlak yıllar olarak tarihe geçti. Yönettiği konserler, hem canlı olarak izleyenler hem de radyo aracılığıyla ülke çapında dinleyenler tarafından birer sanat olayı olarak değerlendirildi.

Selçuk, bestekârlık hayatına, 1920'de başladı. Ertesi yıl bir şarkı daha besteledikten sonra 20 yıl süresince bestekârlıkta hiç uğraşmadı. Asıl bestekârlık faaliyetinin ürünlerini 1940'lardan sonra verdi. Kâr, kârçe, ağır semai, yürük semai, şarkı, ninni, fantezi ve marş gibi beste şekillerinden tevşih ve ilâhi gibi dini formlara kadar 150'den fazla esere imza attı. Eserleri, bestelendikleri dönemlerden günümüze kadar, icracılar ve dinleyiciler açısından en çok talep gören parçalar arasında yer aldı. Bu çalışmalarında, klasik şiirin önde gelen ustalarından ve çağdaşı olduğu şairlerin eserleri üzerine çalıştı. Adı İstanbul'la özdeşleşen bir bestekâr olarak musiki tarihinde özel bir yer edindi. Aziz İstanbul, Endülüs'te Raks, Rindlerin Ölümü, Kandilli, Kalamış, İstinye Körfezi gibi birçok şarkısı, kuşaklar boyunca adeta birer "İstanbul Milli Marşı" gibi rağbet gördü.

Yalnızca eserleriyle ve sesiyle değil, tam bir 'İstanbul efendisi' profili çizen hayat tarzıyla da Türk kültürüne mâl olan Selçuk, sadece bir bestekâr ve ses sanatkârı değildi. Eski tarz meşkten Paris'teki Batı musikisi eğitimine; Muzika-yı Hümayun'dan Riyâset-i Cumhuri İncesaz Heyeti'ne, Dârülelhân'dan Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'na, Fransız Tiyatrosu'ndaki ilk solo konserinden Saray ve Şan Sinemalarındaki kon-

serlerine ve taş plaklarından TV ekranlarına kadar, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e bir kültür köprüsüydü. Adı, Türk musikisinde "milât" olarak değerlendirilen az sayıdaki büyük musikînaslar arasında yer aldı. Tarih sahnesine çıktığı dönemden günümüze kadar daima "Münir Nureddin'den önce/Münir Nureddin'den sonra" ölçüsü geçerli oldu. Attığı her adımla, kendisinden sonraki kuşaklara örnek olabilmek gibi yaşadığı dönemleri aşan bir etki gücüne sahipti.

Tanbur ve piyano sazlarını da çalan Selçuk, Irak, Mısır, Fransa, ABD gibi ülkelerde konserler vermişti. Musikide son görevi, 1975'te kurulan Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'ndaki repertuar öğretmenliği idi. Yaşlılığa bağlı bir beyin rahatsızlığı geçirdikten bir yıl sonra 27 Nisan 1981 günü İstanbul'da vefat etti.

Destansı bir ömrü, iflâh olmaz bir âşıkı olarak geçirdiği İstanbul'un hayranlık duyduğu bir semtinde, Rumelihisarı'ndaki Aşkıyan Mezarlığı'nda toprağa verildi. İlk eşi Enise Hanım'dan Meral Selçuk'un; sonraki eşi tiyatro sanatçısı Şehime Erton'dan Selim Selçuk ile günümüzün çok önemli bir bestecisi, ses sanatçısı ve yorumcusu olan Timur Selçuk'un babası idi.

KASTELLION TOU GALATAU

📍 Dr. M. Sinan Genim / sinan@sinangenim.com

Cristoforo Buondelmonti, Paris

İstanbul Haritası, Mühendishane-i Hümayun, 1845

Evliya Çelebi, "... Galata'nın kuzey tarafında Hicret'in 92. (711) senesinde Abdülaziz oğlu Ömer (717-720) büyük bir kule yaparak ismini "Kahr Kulesi" koydu. Hâlâ Kurşunlu Mahzen olan yeri onlar yapıp cami ettiler..." demektedir.

Evliya Çelebi'nin bahsettiği Abdülaziz oğlu Ömer, Emevi sülalesinin sekizinci hükümdarı olup, hiçbir zaman Konstantinopolis'e gelmez. Ömer'in halifeliği öncesi Mesleme b. Abdülmelik'in kumanda ettiği Arap orduları tarafından, 716 yılı Ağustos ayında başlatılan kuşatma sırasında Konstantinopolis önünde çok sert savaşlar olur ve Arap orduları büyük kayıplara uğrar. Ömer'in halife seçilmesi üzerine 717 yılı Eylül ayında bu kuşatma kaldırılır ve Arap orduları geri çekilir.

Kahr, Arapça bir kelime olup, dilimizde kahr olarak belirtilir ve insanın içine işleyen üzüntü, sıkıntı, keder anlamında kullanılır. Evliya Çelebi'nin de belirttiği gibi bu kule, şehri denizden kuşatanlar için büyük bir üzüntü kaynağı olmuş, fetih için çok çaba sarf edilmiş, çok şehit verilmiştir.

Gerçekte, Kahr Kulesi, Evliya Çelebi'nin belirttiği gibi Mesleme b. Abdülmelik tarafından mı inşa edilir, yoksa Evliya Çelebi bir yanlışlığa düşmekte olup, yüzyıllar içinde oluşan efsaneleri mi dile getirmektedir? Bir rivayete göre; "Mesleme, Konstantinopolis kuşatması öncesi, hemen karşısındaki bir alanda iki fersah üzerine iki fersah genişliğinde bir şehir kurdurup, 'Medînet-ül Kahr' ismini vermiştir ki, bu şehir şimdiki Galata'dır." Çok eski tarihlerden beri anlatılan gelen bu efsane anlaşılan Evliya Çelebi tarafından bir kale yapımına dönüştürülmüştür.

Kastellion tou Galatau isimli bu kulenin muhtemelen II. Tiberios (698-705) döneminde yapıldığı düşünülmektedir. IV. Konstantios (668-685) döneminde, Muâviye b. Ebû Süfyân'ın (661-680) halifeliği sırasında, 668 yılında Arap orduları ilk defa Konstantinopolis'i kuşatır. Kısa süren bu kuşatma sonrası 674-680 yılları arasında bu kez Arap orduları yedi yıl süren büyük bir kuşatma hareketine girerler. Genellikle, Nisan-Eylül ayları arasında yapılan bu kuşatma süresince Arap orduları Kyzikos'ta kışlarlar. Büyük bir donanmanın desteğinde yapılan bu kuşatma sırasında "Rum Ateşi" denilen yeni bir tür yanıcı madde kullanan Romalılar, Arap donanmasına büyük hasar verirler.

Bu kuşatma ve giderek büyüyen Arap seferleri sonrası büyük zarar gören deniz surları İmparator II. Tiberios (698-705) döneminde büyük oranda yenilenir. Muhtemelen bu onarım sırasında Sarayburnu civarındaki Kentanarion (Eugenius) Burcu'nun karşısına düşen alanda Kastellion tou Galatau ismiyle anılan bir hisar yaptırılıp, her iki burç arasına Haliç'in ağzını kapayan zincir düzeni kurulur. 550 metre uzunluğunda ve her biri 8 ile 19 kilogram ağırlığında 407 halkadan oluşan ve yer yer ahşap şamandıralar üstüne bağlanan bu zincire ait bazı halkalar, hâlen İstanbul Arkeoloji Müzesi, Rumelihisarı Müzesi ve son dönemdeki düzenleme sonrası Galata Kulesi Müzesi'nde sergilenmektedir.

Galata Haritası, 1850

Cristoforo Buondelmonti, Venedik

Daha sonraki dönemlere ait bazı belgelerde Mesleme b. Abdülmelik'in kumandasında Ağustos 716 ile Eylül 717 tarihleri arasında yapılan üçüncü kuşatma döneminde Haliç'in ağzına gerili bu zincirden bahsedilir. Araplar tarafından yapılan üçüncü kuşatma ise III. Abbasi Halifesi El-Mehdî (775-785) döneminde, 781 yılında daha sonraları Hârûn-ür Reşîd adıyla ünlenecek olan oğlunun komutasında yapılır ise de bir sonuç alınmaz.

Çok uzun bir süre boyunca bir daha Konstantinopolis büyük bir donanma ile tehdit edilmez. Bu nedenle zaman zaman münferit olaylar nedeniyle Haliç'in ağzını kapayan zincirden söz edilirse de kayda değer bir bilgiye rastlamak mümkün olmamıştır. Ancak bu döneme ait hikâye günümüze kadar ulaşır, hiçbir şekilde aşılamayacağına inanılan bu zinciri bir tek Vareng Muhafızları'nın komutanı olan Harald Hadrada'nın aştığı söylenmektedir. İmparatoriçe Zoe'nin kıskançlığı sonucu hapse mahkûm olan Harald, hapisten kaçarak arkadaşları ile bir tekneye biner. Hızla zincirin üzerine doğru giden teknedeki insanların kışta toplanmasını isteyen Harald, teknenin ucu zinciri aştıktan sonra,

hızla baş tarafa doğru koşmalarını söyler, böylelikle zinciri aşan teknenin hikâyesi de günümüze kadar ulaşır.

Kastellion tou Galatau'yu tehdit eden en önemli olay inşasından yaklaşık beş yüzyıl sonra gerçekleşir. 25 Haziran 1203 günü Üsküdar'daki İmparator Aleksios'a ait sarayı işgal eden Haçlılara karşı İmparator, Tophane bölgesinde bir ordugâh kurar. Birkaç gün sonra Haçlılar karşı kıyıya geçip, Romalıların karargâhını ele geçirirler. Bu sırada toplanan Baronlar Meclisi; Haçlı donanmasının Haliç'e girebilmesi için Konstantinopolis'ten gelen zincirin bağlı olduğu Galata Hisarı'nı ele geçirmenin gerektiğine karar verir. Ertesi gün hisara yapılan hücumla, şehirden gelenlerle takviye edilen garnizondaki askerler büyük bir direnç gösterirlerse de Galata Hisarı, Haçlılar tarafından ele geçirilir.

Daha sonraki tarihlerde Galata'yı gezen İbn Batuta bu hisardan söz etmez. XIV. yüzyıl ortalarında Cenevizliler tarafından kısım kısım tamamlanarak tümüyle surlar içine alınan Galata'daki bu hisarda Roma yönetimine bağlı bir garnizon bulunduğundan söz edilir. Fetih sırasında da Galata Hisarı içinde, karşı kıyıda Eugeniüs Kapısı ile bu hisar arasındaki gerili zinciri korumak amacıyla bir grup Roma askeri bulunduğu bahsedilir.

Cristoforo Buondelmonti'nin 1420 ile 1422 tarihleri arasında hazırladığı "*Liber Insularum Archipelago*" albümünde ve daha sonraki tarihlerde farklı kişilerce çoğaltılan nüshalarının bazılarında Kastellion tou Galatau'ya yer verilmiştir. Çevresinde kemerli girişleri olan büyük bir avlu ve batı köşesinde yer alan yüksek bir kule ile belirtilen bu yapı, en geç 1490 tarihinde çizilen bir kopyada "Borgi di Lagirio/Lagiryo Kulesi" olarak isimlendirilmektedir.

Andrea Vavassore'nin XVI. yüzyılın başlarında çizdiği İstanbul panoramasında da Porta Schiara olarak belirtilen kapının hemen yanında belli belirsiz yer aldığı görülmektedir. Matrakçı Nasuh'un 1537 tarihli Galata çiziminde Kastellion tou Galatau görülmez. 1581 tarihli "*Hünername*" albümündeki Galata çiziminde de yer almaz. 1590 yılında Habsburg elçisine eşlik eden bir sanatçı tarafından çizildiği söylenen İstanbul panoramasında, Halili Koleksiyonu'nda bulunan Piri Reis kopyasındakine benzer bir yapı görülmektedir. Dikdörtgen planlı yapının konturları iki çizimde de birbirinin aynı gibidir. Esas ilgi çekici olan ise Galata Surları'nın bir burcunun minareye dönüştürülmüş görünüşüdür. Eğer Habsburg elçisinin refakatindeki sanatçı tarafından çizildiği

Matrakçı Nasuh, 1537

belirtilen bu panoramanın tarihi hakkında herhangi bir yanılgıya düşülmüyorsa, Kurşunlu Mahzen'in camiye dönüştürülme tarihinin 1716'dan çok daha önce olması gerekir. XV. ve XVI. yüzyıllara ait bazı kayıtlarda söz konusu yapıdan "Kurşunlu Mağaza" olarak söz edilmektedir. Muhtemelen şehre gelen ithal malların depolandığı ve satışının yapıldığı bu yapı aynı zamanda Büyük Gümrük olarak da kullanılmaktadır.

Kastellion tou Galatau, bir başka deyişle Galata Kulesi'nden ayrılabilmesi için Galata Hisarı olarak da niteleyeceğimiz bu yapı, Piri Reis'in çeşitli kütüphanelerde yer alan çok sayıdaki "*Kitâb-ı Bahriyye*" nüshalarının bazılarında da kendine yer bulur. Berlin Diaz A Foliant 57 numarada kayıtlı nüsha, Londra'da Nasır Halili Koleksiyonu'nda bulunan nüsha ve Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Koleksiyonu'na kayıtlı nüshada bu yapıya özel bir önem verildiği

Giovanni Vavassore, XVI. yüzyıl başları

Hünername, 1581

Galata Panoramasi, 1590

anlaşılmaktadır. Berlin ve Halili Koleksiyonu'ndaki nüshalarda söz konusu yapı, "Kurşunlu Mahzen" adı yazılarak belirtilmiştir. Özellikle renkli olarak düzenlenen Nasır Halili Koleksiyonu'ndaki kopyada, Galata Surları içinde yer alan çoğu yapının çatılarının kırmızı boyalı olmasına karşın, bu yapının açık renk bırakılması çatısının kurşun örtülü olduğunu belirtmek içindir. Berlin ve Halili nüshalarında ön cephesinde bir giriş, iki pencere görülen yapının, batı cephesinde bir dizi pencere bulunmaktadır. Beşik çatı ile örtülü yapının, üzerinde beş adet çatı penceresi görülmektedir. Yapının sağ köşesinde minare benzeri, 1590 tarihli panoramada da belirtildiği gibi şerefeli bir burç bulunmaktadır. Bu görüntü bize aynı zamanda Piri Reis kopyalarının çizim tarihini vermesi açısından faydalı olmaktadır.

Piri Reis, Galata ve Çevresi

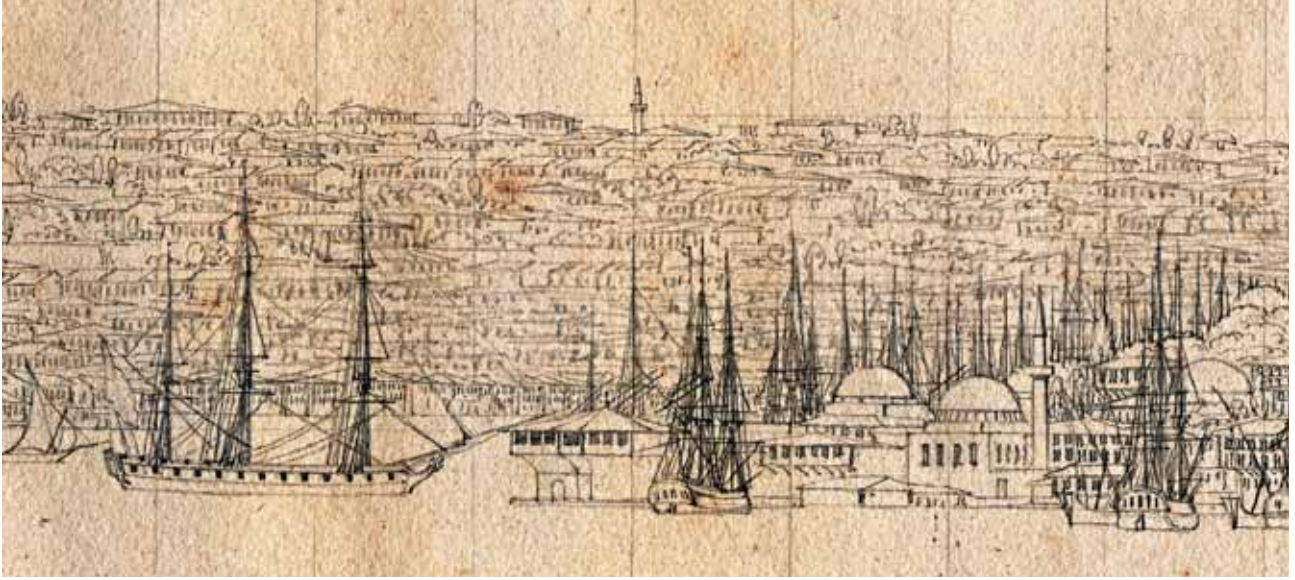

Piri Reis, Galata ve Çevresi

Görmekte olduğumuz şerefeli burç, Çorlulu Köse Bahir Mustafa Paşa'nın, 1 Temmuz 1752- 16 Şubat 1755 tarihleri arasındaki sadrazamlık döneminde, yapının camiye dönüştürülmesinden çok daha önceleri hiç olmazsa bir kısmının mescit olarak kullanıldığını göstermektedir. Bahir Mustafa Paşa, vakfiyesinde de belirttiği gibi, mahzeni (mescidi) cami haline getirmiş ve burada bir Nakşibendi zaviyesi inşa ettirmiştir. Kevork Pamukciyan, XVII. yüzyıl sonları ile XVIII. yüzyıl başlarında yaşayan Mağarya Çelebi Cevahirciyan'nın kronolojisine göre Kurşunlu Mahzen'in vezir tarafından 1676 yılında onarıldığını ve önünden Gümrüğün bulunduğu Karaköy Kapısı'na kadar olan alanda odalar ve dükkânlar inşa edilerek, gelirin Medine'ye vakfedildiğini söylemektedir. Bu onarım muhtemelen 1676 yılında sadrazamlık yapan Köprülü Fâzıl Ahmed Paşa (1 Kasım 1661-3 Kasım 1676) veya Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın (5 Kasım 1676-25 Aralık 1683) sadrazamlık döneminde yapılmış olmalıdır. Raşid Tarihi'nde

Dessonville, Kurşunlu Mahzen, 1721

Melling, İstanbul Panoraması

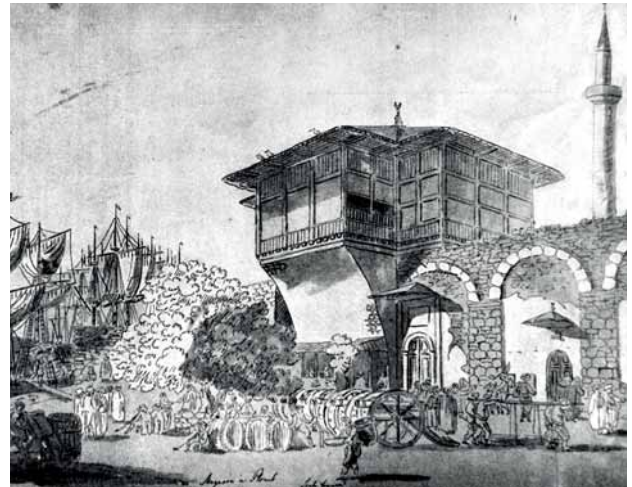
Şubat-Mart 1683 tarihinde Kurşunlu Mahzen'de büyük bir yangın vuku bulduğu kayıtlıdır. Kapıları kapatılan mahzendeki yangın için için devam eder, on beş gün sonra kapılar açılınca yangın büyür ve çok miktarda zarara sebep olur. Bir süre sonra, Sultan III. Ahmed (1703-1730) döneminde, H. 1128 Rebiülâhiri'nde (Mart-Nisan 1716) Şehit Ali Paşa Kurşunlu Mahzen üzerinde bir "Kasr-ı fevkânî" inşa ettirir. Şemdânizâde Fındıklılı Süleyman Efendi Tarihinde, H. 1140 / 1727-1728 senesinde Kurşunlu Mahzen'de bir yangın olduğundan bahsederse de, bu yangın sırasında Kasr-ı Hümayun'un zarar görüp görmediğini bildirmez. Bu yangının hemen öncesine ait Dessonville tarafından muhtemelen 1721 tarihinde çizilen bir Galata silüetinde Kurşunlu Mahzen, daha sonraları Meyer tarafından çizilen görünüşe benzer bir tarzda resmedilmiştir.

Haziran-Temmuz 1729 tarihli bir diğer kayıta ise Kurşunlu Mahzen'deki Kasr-ı Hümayun açıklaması yer almaktadır. Anlaşılan bir dönem mahzenin üzerindeki kasır saraya aittir. Bu durum bazı çizimlerdeki, kurşun kaplı çatı nedeniyle belli de olmaktadır.

Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, "...Galata Kalesi kulelerinden biri minare olmak üzere inşa edilen cami, daha sonra bir zelzelede yıkılınca yerine, mihrap tarafında sol köşede yeni bir minare inşa olundu..." demektedir. Muhtemelen bu zelzele sırasında Kurşunlu Mahzen'de büyük zarar görür ve Sultan I. Mahmud (1730-1754) tarafından tümüyle yenilenecek H. 1166/1752-1753 tarihinde ibadete açılır. 1872-1873 yılları arasındaki tespitleriyle şehri anlatan

P. A. Dethier, "...Gümrüğün yanı başında eskiden bir kale vardı. Bu Kale'nin duvarları, hâlen karantina yeri olarak kullanılan Kurşunlu Mahzen'i çevrelemektedir..." bilgisini bizlere ulaştırır.

Bu onarım sırasında Hisar'ın üzerine yeni bir de köşk inşa edilir. Daha sonraları Liman Başkanlığı olarak kullanılan Kurşunlu Mahzen Köşkü'ne ait görüntüler, biri H. Meyer imzalı, diğeri ise John Lewis tarafından yapılan iki resimle günümüze ulaşır. Ayvansarâyî H. 1235/1819 yılında kasrın yandığından ve sadrazam Derviş Paşa tarafından yenilediğinden söz eder. Muhtemelen Meyer imzalı gravür, bu tarihten önceki Lewis imzalı gravür ise yenilenen yapıya ait görüntüyü sunmaktadır. Anadoluhisarı Amcazâde Hüseyin Paşa Divanhanesi'ne benzer bir plan anlayışı ile yapılan bu kasır, kare planlı bir

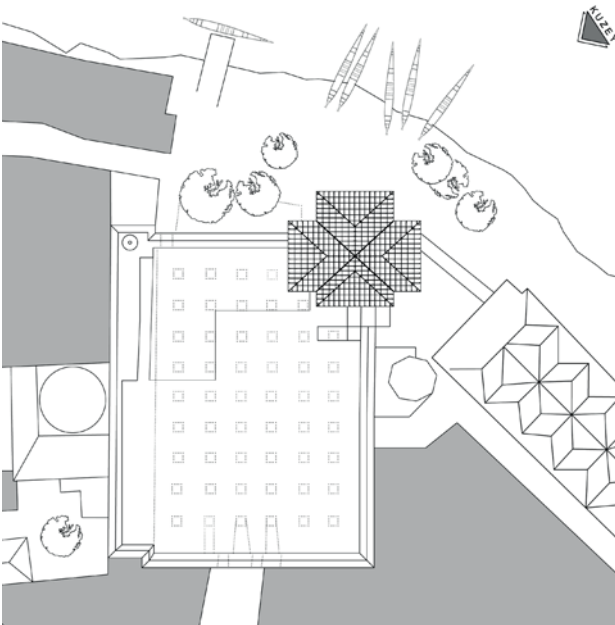

Meyer, Kurşunlu Mahzen Köşkü

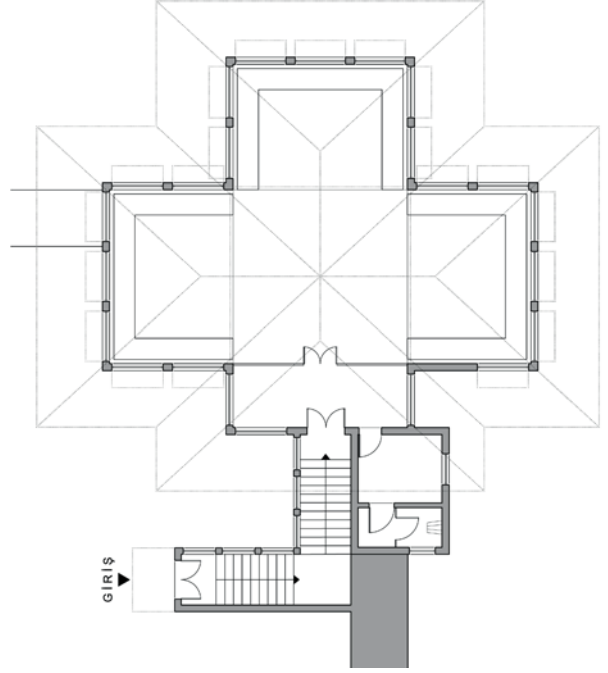

John Lewis, Kurşunlu Mahzen Köşkü

orta mekânın çevresinde yer alan dört eyvandan oluşmaktadır. Özellikle deniz yönündeki görünümü muhteşemdir. Meyer'in çizimi ile Lewis'in çizimi arasında önemli farklar mevcuttur. 1819 öncesi olduğunu düşündüğümüz Meyer'in çiziminde; cephede pencere yerine önlerinde korkuluklar olan büyük açıklıklar bulunmaktadır. Meyer'in görünüşüne benzer bir çizim de Melling'in İstanbul panoramasında yer almakta olup, çok uzak bir görüntü olduğu için gerçek bir değerlendirme yapmak oldukça güçtür. Ancak gerek Meyer gerekse Melling çizimlerinde yapının çatısında bir âlem görülmekte olup, bu da çatının kurşun kaplı olduğunu doğrulamaktadır. Muhtemelen bu tarihlerde yapı, saray tarafından kullanılan bir kasırdır. Meyer ve

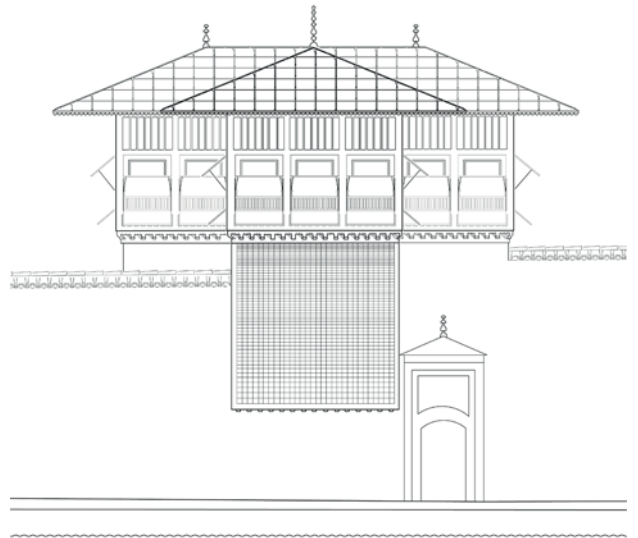

Kurşunlu Mahzen Köşkü, Restitüsyon, Vaziyet Planı

Kurşunlu Mahzen Köşkü, Restitüsyon, Plan

Melling'in çizimlerindeki cephe düzeni Amcazâde Divanhanesi'ne daha yakın görülmektedir. Cole Smyth'in 1835-1836 yılları içinde yaptığı eskizlere dayanarak John Lewis tarafından çizilen görüntüde ise, pencereler daha uzun, bazıları kafesli ve ahşap kepenklidir. Mahzen-i Sultani adıyla bilinen saraya ait bir yapı olarak anılan ve Halili Koleksiyonu'nda yer alan çizimde kurşun kaplı olarak görülen çatısı ise bu kez alaturka kiremit kaplıdır. Suluboya olarak renklendirilen bu çizim pitoresk görünüşüyle bir dönemin estetik anlayışını aksettirmesi açısından çok önemlidir.

Kurşunlu Mahzen Köşkü, Restitüsyon, Görünüş

Taşlık Kahvesi

Sedad Hakkı Eldem, büyük oranda etkilendiği bu yapı için bir restitüsyon denemesi yapar. Galata Hisarı'nın denize doğru sağ köşesinde yer alan yapı kare bir sofa çevresinde yer alan dört eyvan ile bir giriş bölümünden oluşmaktadır. Sedad Hakkı Eldem, çok etkilendiği bu yapının gerek plan özelliğini gerekse cephe görünüşünü esas alarak günümüz "Taşlık" semtinde "Taşlık Kahvesi" adıyla halka açık bir yapı yapar. Daha sonra Swiss Otel'in yapımı sırasında yıkılan ve küçültülerek yeniden yapılan bugünkü kahve ile orijinal Taşlık Kahvesi'nin nerede ise cephesinin benzerliği dışında bir ilgisi bulunmamaktadır.

James Robertson'un 1854 yılında Galata Kulesi'nden çektiği İstanbul panoramasında bu kez Kurşunlu Mahzen Köşkü'nün arka cephesi görülmektedir. Sedad Hakkı Eldem'in restitüsyon denemesinde belirttiği gibi, arka cephede yapının içine erişmek için hisarın orta avlusundan başlayan bir merdiven yer almaktadır. Üzerinde bayrak dalgalanan direk,

James Robertson, Panorama, 1854

Abdullah Kardeşler, 1868

dikkat edildiğinde Lewis'in çiziminde de görülmektedir. Yapının cephelerinde Lewis'in çizimine benzer kepenkli pencereler bulunmakta olup, çatısı alaturka kiremit kaplıdır. Hisarın konturlarını belirleyen yüksek duvarların bir bölümü net olarak belli olmaktadır. Solda, Kemankeş Mustafa Paşa Camii'nin kubbesinin gerisinde görülen minare Kurşunlu Mahzen Camii minaresi, daha solda yer alan minare ise Kemankeş Mustafa Paşa minaresidir.

Meyer ve Lewis'e ait iki çizimde de görülen ve üzerinde küçük bir sakaf bulunan kemerli kapı ile hisarın avlusuna girilmektedir. Halili Koleksiyonu'nda bulunan Piri Reis çiziminde okuyamadığımız bir yazı ile açıklanan bu girişin, adının Aya Nikola Kapısı olduğunu Evliya Çelebi yazar ve "... Burada Hz. İsa bağlılarından havarîyyun ayazması vardı sıtmalı adam girse şifa bulur..." diye ilave eder.

1868 yılında Galata Kulesi'nden çekilen Abdullah Kardeşler panoramasında Kurşunlu Mahzen Köşkü'nün yenilendiği, bu arada pencerelerinin değiştirildiği ve saçaklarının kısaltıldığı anlaşılmaktadır.

Bu fotoğrafta görülen yeni bir uygulamada, Süfyân b. Ubeyne'nin sandukasının bulunduğu hacmin üstüne yapılan kurşun kubbe net bir şekilde görülmektedir. Kısa süre sonra 1875 tarihinde bu kez Guillaume Berggren tarafından çekilen karede ise artık Kurşunlu Mahzen Kasrı görülmemekte, onun yerine yapılan ve günümüzde varlığını sürdürmekte olan iki katlı ahşap yapı yer almaktadır. Berggren'in çektiği karedeki yapıya, daha sonra bir kanat daha eklendiği ise Sebah&Joaillier'in 1890 tarihli karesinden anlaşılmaktadır.

Günümüzde "Yeraltı Camii" adıyla bilinen, hisarın mahzen bölümü elli dört ayakla taşınan, çapraz tonozlardan oluşan bir üst yapıyla örtülüdür. Bir platform teşkil eden üst yapının üzerinde ise iki katlı ahşap Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü Binası bulunmaktadır.

Kemeraltı Caddesi'nden yaklaşık bir metre alçak olan cami mekânı dikdörtgen planlı olup, caminin ikisi Kemeraltı Caddesi'nden, ikisi ise Karantina Sokakları'ndan olmak üzere dört adet girişi bulunmaktadır.

Guillaume Berggren, 1875

Caminin içine gün ışığı Kemeraltı Caddesi'nden yüz alan cephedeki iki kapı ile üç pencereden girmektedir.

Caminin içinde ashâbtan Amr İbn-ül Âs (583-664 Kahire) ile Vehb b. Huşeyre ve Süfyân b. Ubeyne (726-814 Mekke) hazretlerine atfedilen üç adet makam bulunmaktadır. Caminin güney bölümündeki ana mekândan küçük bir açıklıkla girilen kubbe örtülü alanda Süfyân b. Ubeyne, ana mekânın Karantina Sokağı'na yakın bölümünde ise yan yana Amr İbn-ül Âs ve Vehb İbn-i Hüşeyre'nin makamları yer almaktadır.

Günümüzde Yeraltı Camii adıyla bilinen ve bir dönemin Kastellion tou Galatau Hisarı'ndan arta kalan bu yapı, içinde bulunan makamları ziyaret için gelmenin dışında hemen hiç kimse tarafından tanınmaz ve bilinmez. Zaman zaman bazı kişilerce Galata Kulesi ile karıştırılan ve kulenin yapım tarihini altı yüzyıl kadar öncesine taşıyanlara karşı gerek yazılı gerekse çizili belgeler ışığında, arşiv belgelerini de detaylı bir şekilde değerlendirip,

geçmişini bin üç seneye ulaşan bu yapıyı tanımamız ve tanıtmamız gerekir. Farkına varmadan içinde yaşadığımız bu şehrin ondan ders almaya niyet edenlere öğreteceği çok şeyler olduğunu anlamamız gerekiyor. İçinde yaşadığı şehri tanımayan, onun nelere malik olduğunun farkında olmayan insanların bu şehri nasıl koruyabileceğini anlamak gerçekten zor.

Sebah & Joaillier, 1890

1937 DODGE MC ½-TON PICKUP

📍 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi Arşivi / info@atamanmuseum.com

Amerika'nın 1930'lardaki ekonomik krizinin düzelmeye başladığı ikinci yıl olan 1937'de, "Üç Büyükler"den Chrysler Corporation, kamyon sınıfında, markalarından Dodge ile Amerika'da; Dodge ve Fargo ile de Kanada'da üretimine devam etti. Bu yıl üretilen 121,917 kamyon ve kamyonet ile Dodge'un 1916 yılında başlayan kamyon üretiminin en yüksek satışı gerçekleşti.

1937 yılında, en önemli gelişme, 3/4 ton ve 1 ton kapasiteli kamyon serisinin yeniden düzenlenmesi oldu. Bu düzenlemeden sonra, bu iki seride, 1 1/2 tonluklar yerine, 1/2 tonlukların yük kasaları (gövdeleri) kullanıldı. 1936'nın 201 cu. inch motoru yenilenerek, 218 cu. inch hacminde ve 75 beygir gücündeki Flat Head Six (L-Head) T38 motor ile 3-hızlı düz şanzıman kullanıldığı 1937'de seçenek olarak da, 25 dolar ek ücret ile 4-hızlı ikinci bir düz şanzıman sunuldu. Dodge, bu motorla, performansı artırmak için daha fazla yakıt harcanması gerektiğini ispat etmek istedi. Ayrıca büyük 3 tonluk kamyonlar için de, Dodge'un kullandığı 310 cu. inch hacminde ve 96 beygir gücünde olan motoru yenilenerek, yerine yine L-Head büyük blok, 331 cu. inch'lik 100 beygir gücünde bir motor tanıtıldı. Dodge, 1937'de, Üç Büyükler içinde 3 ton kapasiteli kamyon üreten tek markaydı. Tasarımı, Chrysler'in şef tasarımcısı Ray Dietrich tarafından hazırlanan 1937 Dodge, Müzemizde yarım ton kapasiteli örneği bulunan bu MC Pickup'ını, 1936 yılında yenilenen kabininin çok az bir makyajı ile tanıttı. Makyaj sadece ön panjur, motor kapağı yan ızgaraları ve jantlarda yapıldı. 1/2 ton ile 1 ton arasında 54 farklı

model ile pazarlanan 1937 Dodge kamyonetleri, 116-inch dingil mesafeli bu MC Pickup ile beraber, aynı tonajda panel, canopy, screenside (yanı açık, üstü kapalı ve perdeli Pickup'lar), Commercial Sedan, chassis-cab, chassis-cowl (sadece motor bölümü ve çamurluklar) ve Westchester Suburban (Woody Station Wagon) olmak üzere sekiz ayrı model sattı.

Üst tonajların 3/4 ton ve 1 tonluk MD serisinde ise 120 ve 136 inch iki ayrı şasi kullanıldı. ME serisi ise 126, 133 ve 159 inch şasilerle en büyük express, platform ve stake gövdeleri ile tanıtıldı. Express'ler, 7 ve 9 feet gövdeli büyük Pickup'lar. MF serisinde de, sadece chassis-cab ve chassis modelleri imal edildi. Commercial Sedan ile Westchester Wagon, bu yıl kamyon şasisi ile Dodge ve Plymouth markaları ile imal edildi. Westchester'in ahşap gövdesi New York, Buffalo'da, U.S. Body&Forging Company tarafından yapıldı. Dodge'un benzeri olmayan ve çok popüler yüksek tavanlı paneli ise Montpelier gövde şirketinin üretimi. Kabin içinde yapılan yenilik, gösterge panelinin çarpmada yaralanmayı en az ölçüye indirecek "daha emniyetli" düz ve sade görünümü oldu. İçi karton benzeri bir malzeme ile kaplı kabinin gri rengi, gösterge panelinde de kullanılarak daha cazip bir görünüş yaratıldı. Zengin bir aksesuar ve seçenek imkanı sunulan 1937 Dodge Pickup'larda, krom jant kapakları, krom tamponlar, mikalı ön

cam (safety-glass); ikinci cam sileceği, dış ayna, krom ön panjur ve farlar, Müzemizdeki örneği gibi tekerlek yuvalı ön sağ çamurluk, regülatör ile ön ve arkaya çift etkili amortisöre ücret ödenerek sahip olunuyordu.

Bu yıl Dodge'un kardeş markası Plymouth da ticari modelleri üretmeye başladı. Plymouth'un PT-50 1/2 ton Pickup'ının görünüşte Dodge MC'den farkı, sadece ön panjur tasarımı. Fakat mikalı tüm camları ve yedek tekerlek yuvalı sağ çamurluk standart. 525 dolar fiyatlı bu Pickup, 10.709 adet üretildi. 201.3 cu. inch hacimli 70 beygir gücünde, MC'den daha küçük bir otomobil motoru ile pazarlandı. MC'nin yüksek tavanlı panelini üreten Montpelier, Dodge ile iş birliği yaparak, 1937'de Dodge'un ilk COE (Cab-Over-Engine / Burunsuz) kamyonunu üretti. Ford'un 1935 yılında tanıttığı bu yüksek kabin, Dodge'un 1 1/2 ton 3 ton kamyon şasisinde kullanıldı. 1937 Dodge kamyonları toplam 121,917 adet üretildi. Bunlardan sadece 59,663 adedi ½-Ton kapasiteli MC serisi modelleri.

Fakat Dodge'un kamyon satışlarında 1936'ya oranla, yılın son çeyreğinde % 24.8 bir düşüş oldu ve Dodge, bu yıl dördüncü sıraya düştü. 1937'de, Kanada'da 1329 Dodge ve Fargo kamyon, kamyonet üretildi. Amerika'nın Detroit, Michigan fabrikası imalatı bu MC Pickup'ın standart fabrika satış fiyatı 540 dolardı.

ÖZELLİKLER

Motor	T38, Flat Head Six, Benzinli, 3573 cc. (218.06 cu. inch), 75 Beygir., 3000 Devir
Çap x Strok	85.59 x 103.12 mm
Vites Kutusu	Düz, 3-ileri, synchro-silent, yerden
Gövde	Çelik, karoser çelik
Şasi	Çelik, U-kesitli, merdiven şekilli
Süspansiyon	Ön, arka yarı eliptik 8 yaprak makas
Elektrik Sistemi	6 Volt / 74 Amper s
Frenler	Hidrolik, ön, arka kampana
Dingiller Arası	2946 mm
Uzunluk	5007 mm
Genişlik	1717 mm
Yükseklik	1795 mm
Ağırlık	1224 kg
Ön İz Genişliği	1436 mm
Arka İz Genişliği	1436 mm
Lastik Ölçüsü	6.00 x 16 4 kat

OTOMOBİLİM UÇAR GİDER

KÜLTÜR-SANAT-EDEBİYAT VE FOLKLORUMUZDA OTOMOBİL

✦ Coşkun Ünsal / coskun.unsall@gmail.com

İnsanoğlunun hayatını derinden etkileyen her şey, bir yönüyle sanatsal ürünlerde de doğrudan veya dolaylı olarak yer bulmuştur. Bu manada hayatımıza pek çok kolaylıkla birlikte zorluğu da getiren otomobil, gerek edebiyatta gerek sinemada gerekse musikide ya doğrudan kurgunun ana malzemesi olarak ya da ana malzemenin bir aracı olarak sahneye çıkmıştır. Ne var ki, böylesine önemli bir konu zengin bir muhteva ile ortaya koyulmuş değildi. Bu çalışmayı da araştırmacıların dikkatine sunmak, adını hayata geçirdiği ilklerle duyduğumuz Türkiye Turing ve Otomobil Kurumuna nasip oldu.

Otomobil denilince akla ilk gelen kurumlardan biri olan Turing, aziz hocalarımız Prof. Dr. Erhan Afyoncu ve Dr. Coşkun Yılmaz'ın editörlüğünde 2020 yılında "*Osmanlı İstanbulunda Otomobil*" ve "*Cumhuriyet İstanbulunda Otomobil*" kitaplarıyla önemli bir boşluğu doldurmuştu. Şimdi de serinin son kitabı olan "*Otomobilim Uçar Gider, Kültür-Sanat-Edebiyat ve Folklorumuzda Otomobil*" okuyucularla buluştu. Önceki iki kitapta otomobilin 1950'lere kadar olan tarihi ele alınırken bu sefer kültür, sanat ve edebi-

yatımızdaki yeri muhtelif zaviyelerden araştırıldı. Kitap "*Bindik Bir Alâmete*" (M. Kayahan Özgül), "*Halk Edebiyatında Motorlu Taşıtların Folklorik İzleri*" (Canan Kökus), "*Türk Polisiye Romanlarında Otomobil*" (Erol Üyepazarcı), "*İçinden Otomobil Geçen Musiki Eserlerimiz*" (Mehmet Güntekin), "*XX. Yüzyılın İlk Yarısında Türk Sinemasında Bir Modernleşme Göstergesi Olarak Otomobilin Temsili*" (Yalçın Lülecı), "*Araba Arkası Sözler ve Folklorun Beş İşlevi: "Referansımız Yollardır"* (Adile Yılmaz) ve

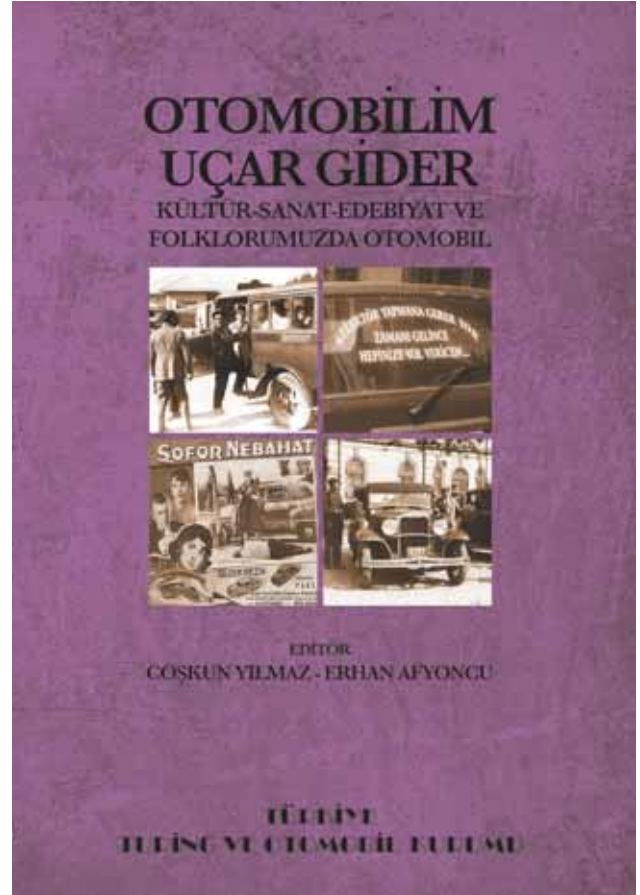

"Serçe'm Benim, İlk Göz Ağrım" (Beşir Ayvazoğlu) başlıklarıyla, görsel olarak da oldukça zengin yedi bölümünden oluşmaktadır.

Kitabın *Bindik Bir Alâmete...* başlıklı ilk bölümü, en uzun bölümdür ve oldukça geniş perspektiften zengin bir muhteva ile kaleme alınmıştır. Nitekim daha otomobilden önce kullanılan arabaların edebiyat penceresinden ele alındığı bölümde At'tan Beygir Gücü'ne Otom-At Kültürü, Teknoloji Karşısında Edebiyat, Şoför, Hız, Kaza, Kötülük, Erkeklik, Mobil-Mekân, Zenginlik ve Nüfûz, Oyuncak, Terakkî, Medeniyet, Mutluluk, Özgürlük, Gurbet ve Sıla başlıkları altında yaşanan gelişmeler ve bunların edebî ürünlerde nasıl yer bulduğu ayrıntılarıyla sunulmuştur.

Kitabın *Halk Edebiyatında Motorlu Taşıtların Folklorik İzleri* başlıklı ikinci bölümünde Canan Kökus, motorlu taşıtların genel olarak hangi alanlarda kullanıldığı çerçevesini çizdikten sonra bu araçların hangi yönleriyle insanları etkilediğini ortaya koymuştur. Nitekim motorlu taşıtların, genel olarak "gitme" ve "gelme" ameliyesinden kaynaklı olarak halk edebiyatında daha çok "üzüntü" ve "umut" olarak iki zıt duyguyla yer bulduğu tespit edilmiştir. Bunların yanında bazen zenginliği, bazen devleti temsil eden motorlu taşıtların halk edebiyatına başka hangi yönleriyle yansıdığı ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

Kitabın *Türk Polisiye Romanlarında Otomobil* başlıklı üçüncü bölümünde Erol Üyepazarıcı, takriben 1908'den 1960'lara kadar genel bir tablo çizmekte, otomobilin bu tür eserlerde nasıl kullanıldığını irdelemektedir. Bu manada okuyucu Fakabasmaz Zihni'den (*Hüseyin Nadir*), Cingöz Recai'ye (*Peyami Safa*), Tilki Leman'dan (*P. Safa*) Çekirge Zehra'ya (*P. Safa*), Elegeçmez Kadri'den (*İ. Fahrettin Sertelli*), Şeytan Hediye'ye (*İ. F. Sertelli*), Pire Necmi'den (*Cemil Cahit Cem ve Rakım Çalapala*) Badik Hilmi'ye

(C. C. Cem ve R. Çalapala) polisiye roman tutkunlarının yakından tanıdığı pek çok kahramanın otomobili nasıl kullandıklarına şahit olacaktır.

Kitabın *"İçinden Otomobil Geçen" Musiki Eserlerimiz* başlıklı dördüncü bölümünde Mehmet Güntekin, öncelikle yaşanan teknolojik gelişmelerin musikin muhtevasını nasıl zenginleştirdiğine dair çarpıcı misaller vererek okuyucuyu konuya hazırlamaktadır. Bilahare Türk sanat müziğimizde "araba", "otomobil", "şoför", "makinist", "gerdûne", "fayton", "yaylı", ve "direksiyon" gibi kelimelerle adlandırılan uşşak, hüzzam, mâhur, segâh, hicazkâr, karcığâr ve rast gibi pek çok makamda 14 örnek hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Bunların yanında bölümün sonuna "içinden otomobil geçen" Türk halk müziğiyle ilgili de ayrıntılı bir liste eklenmiştir.

Kitabın *XX. Yüzyılın İlk Yarısında Türk Sinemasında Bir Modernleşme Göstergesi Olarak Otomobilin Temsili* başlıklı beşinci bölümünde Yalçın Lüleci, kısa haber filmlerinin çekildiği ilk dönemlerden daha gelişmiş ve karmaşık eserlerin üretildiği devre kadar içerik analiziyle otomobilin sinemadaki yerini ortaya koymuştur. Sinema tarihiyle ilgili okuyucuyu konuya hazırlayan müellif, sinemanın ve otomobi-

lin Osmanlı topraklarındaki ilk yıllarına dair bilgiler vermiştir. 1910'lerde Fransızlar, Hollandalılar ve Almanlar tarafından çekilen İstanbul görüntülerinde otomobillerin ne şekilde geçtiği anlatılsa da henüz yaygınlaşmayan otomobilin sinemaya da yeteri kadar yansımadağı anlaşılmaktadır. Bu minvalde öncelikle karayolu ağı ve otomobil sayısına değinilmiş, yaşanan gelişmeler sinema ile ilişkilendirilmiştir. Bu bölümde önemli olan diğeri bir husus da sinemada otomobil veya otomobille ilgili olan şeylerin ne şekilde temsil edildiğinden yola çıkılarak hangi tarihlerde ne tür teknolojik gelişmeler yaşandığının tebarüz ettirilmesidir.

Kitabın *Araba Arkası Sözler ve Folklorun Beş İşlevi: "Referansımız Yollardır"* başlıklı altıncı bölümünde Adile Yılmaz, trafikte hemen hemen her gün gözümüzün takıldığı ve tebessüm ettiğimiz ilginç araba arkası yazılarını sistematik bir şekilde ele almıştır. Bu minvalde araba arkası yazıları dua, dilek içerikli yazılar; isim içerikli yazılar; vefa sözleri, kader inancı; film adları, filmlerden replikler veya reklamlardan uyarlamalar; şarkı sözleri veya şiirlerden uyarlamalar; yol, şoför ve hızla ilgili olanlar; sevgiliye mesajlar; öğütler, uyarılar, tehditler veya beylik sözler; askerlikle ilgili yazılar; gelin arabası yazıları; araba markaları ile ilgili olanlar gibi

Otomobillerde radyo var.
— Sekiz lira otomobil parası mı? Nereden geliyorsun?
— Uzaktan değil, aynı radyodaki konser bitince diye bekledim.

MÂHÜR ŞARKI OTOMOBİL UÇAR GİDER M. NUREDDİN SELÇUK
NİM SOFYAN

O TO MO BİL U ÇAR Gİ DER ÖM RÜ M Gİ Bİ GE ÇER Gİ DER
O TO MO BİL U ÇAR Gİ DER ÖM RÜ M Gİ Bİ GE ÇER Gİ DER
BEN TÂ Lİ HİN PEŞİN DE YİM TÂ Lİ HİN BEN DEN KA ÇAR Gİ DER
Dİ REK Sİ YON YÂ RE LİN DE GÖ N LÜ M AR DI NA K O Ş U LU

YAR YAR GÜ ZEL YOL CU GÜ LE GÜ LE (D.C.) BAŞA

OTOMOBİL UÇAR GİDER
ÖM RÜ M Gİ Bİ GE ÇER Gİ DER
BEN TÂ Lİ HİN PEŞİN DE YİM
TÂ Lİ HİN BEN DEN KA ÇAR Gİ DER
YAR

OTOMOBİL TUTTU YOLDU
BU YOLDA MÂ CERA DOLU
Dİ REK Sİ YON YÂ RE LİN DE
GÖ N LÜ M AR DI NA K O Ş U LU
YAR

Düzenleme: Evren
Kaynak: Türk Bestekârları Antolojisi
ve R. Kütüphane notaları

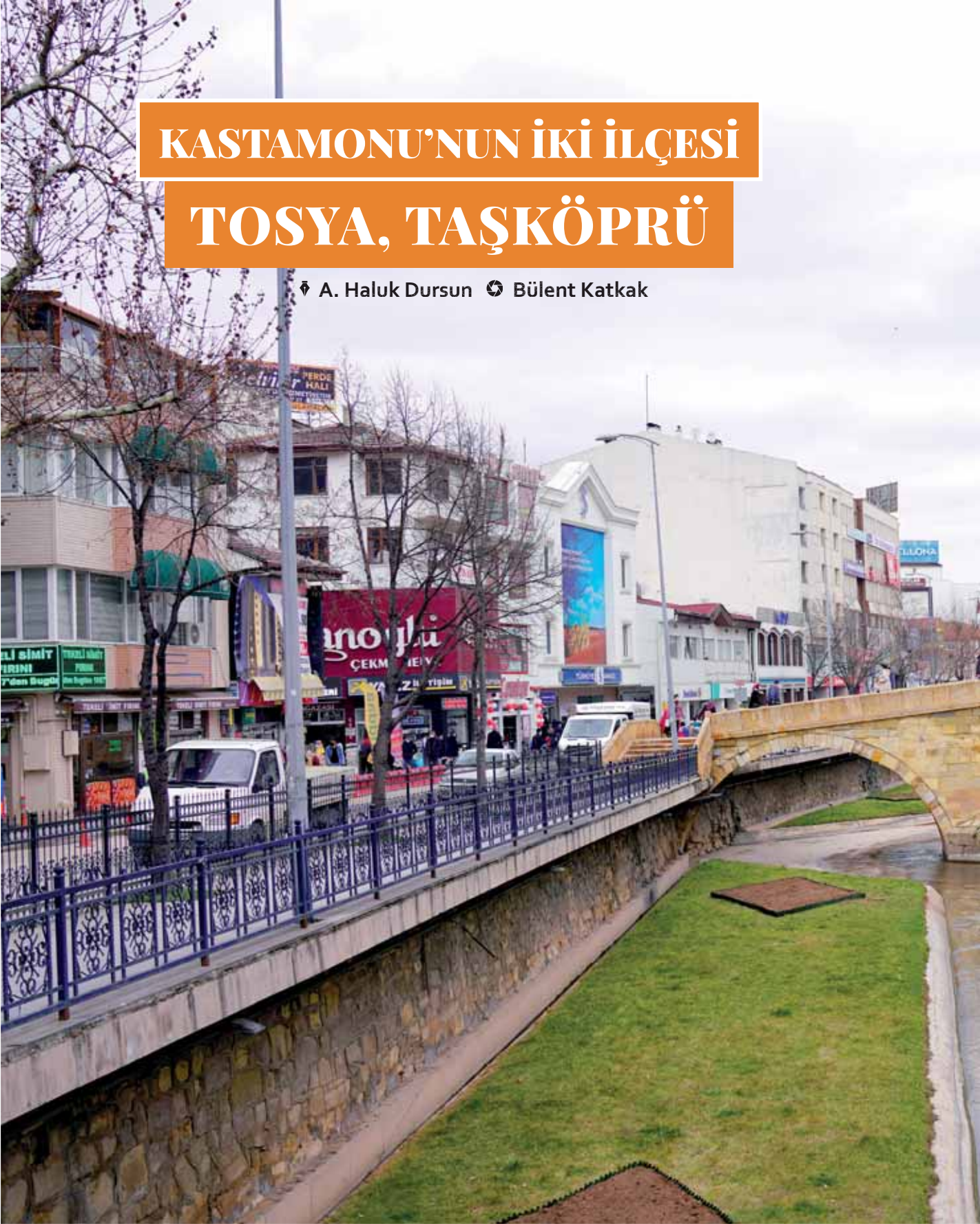
başlıklar altında inceleyerek bunlarla ilgili hatırı sayılır miktarda örnek vermiştir. Bununla birlikte bu tür yazılarda folklorun işlevleri hoş vakit geçirme, eğlenme ve eğlendirme, değerlere, toplum kurallarına ve törelere destek verme; kişisel ve

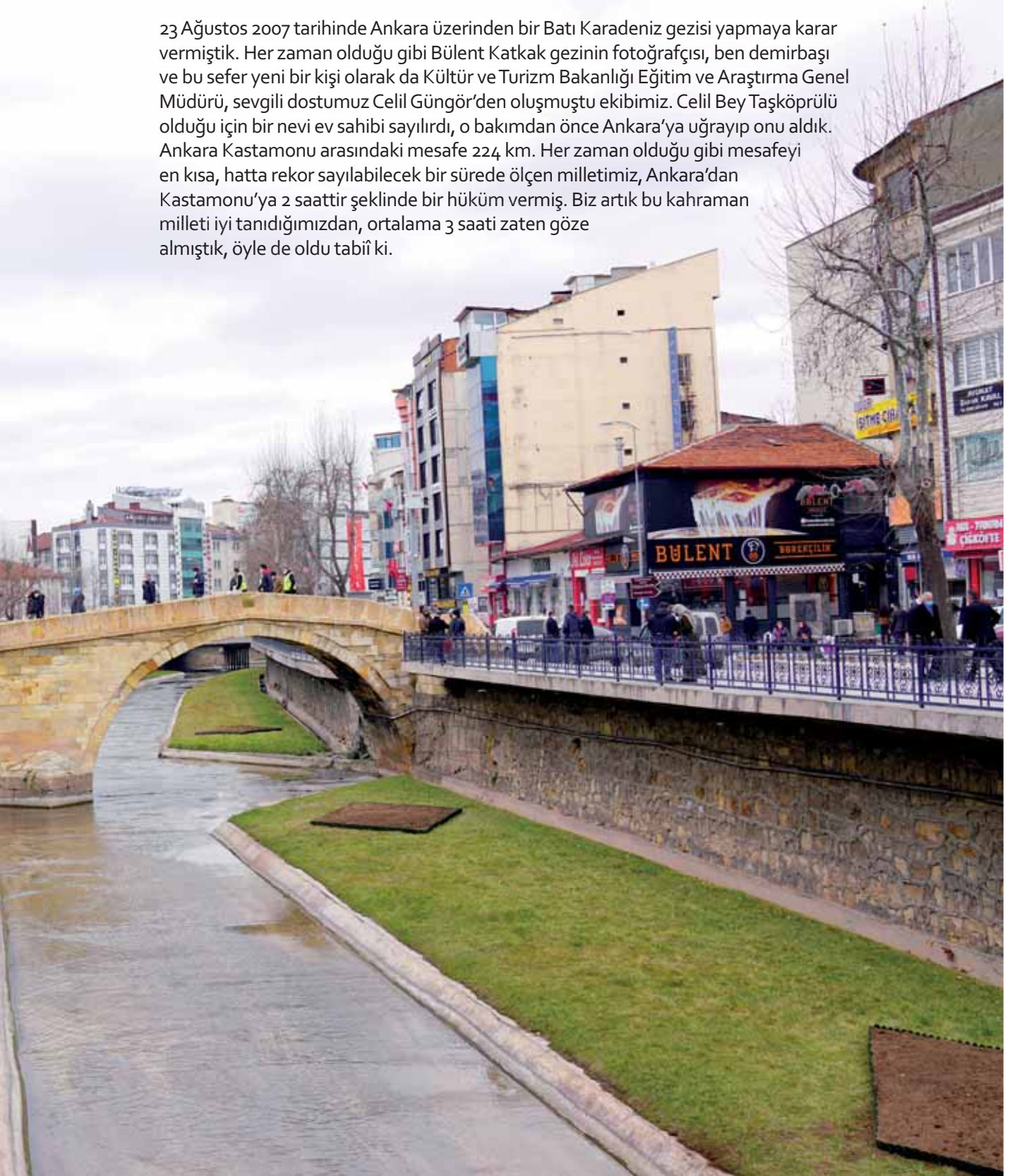
toplumsal baskılardan kaçıp kurtulma, protesto ve eğitim veya kültürün gelecek kuşaklara aktarılması olarak tasnif edilerek mufassal bir şekilde okuyucunun dikkatine sunulmuştur. Kitabın *Serçe'm Benim, İlk Göz Ağrım* başlıklı sonuncu bölümü ise Beşir Ayvazoğlu'nun şahsi gözlemlerine dayanmaktadır. Bu manada okuyucu müellifin penceresinden 1970'lerin başında Murat 124'lerin nasıl her yeri sarmaya başladığını, böylece Türkiye ulaşım tarihinde nasıl bir kırılma yaşandığını müşahade edecektir. Sonuç olarak kitapta modern bir vasitanın gerek geleneksel gerekse modern sanat eserlerimize nasıl yansıdığı ilginç anlatım tarzları ve misallerle sunulmuştur. Haliyle okur, zengin muhteva ve akıcı bir üslup eşliğinde otomobiline binip penceresi edebiyata, sinemaya, hatıralara açılan uzun bir yolculuğa çıkacaktır. Bu yolculuk sırasında bazen halk arasına karışıp insanların zihninde teker izi arayacak, bazen heyecan ve aksiyonun doruk noktaya ulaştığı maceralara atılacak, bazen otomobili bir köşeye çekecek ve teybin sesini açıp uşşak, hüzzam, mâhur, segâh makamlarında nice âlemlere dalacak, bazen otomobilini bir sinemanın önüne çekip filmlerde gelip geçen otomobillere bakarak kendi otomobiliyle kıyaslayacak, bazen yolculuk sırasında önündeki otomobillerin arkasında yazan yazılardan insanların ruh halini anlamaya çalışacak, bazense bir zaman yolculuğuna çıkıp hatıralarla günlü hoş olacaktır.

KASTAMONU'NUN İKİ İLÇESİ TOSYA, TAŞKÖPRÜ

◆ A. Haluk Dursun ◆ Bülent Katkak

23 Ağustos 2007 tarihinde Ankara üzerinden bir Batı Karadeniz gezisi yapmaya karar vermiştik. Her zaman olduğu gibi Bülent Katkak gezinin fotoğrafçısı, ben demirbaşı ve bu sefer yeni bir kişi olarak da Kültür ve Turizm Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Genel Müdürü, sevgili dostumuz Celil Güngör'den oluşmuştu ekibimiz. Celil Bey Taşköprülü olduğu için bir nevi ev sahibi sayılırdı, o bakımdan önce Ankara'ya uğrayıp onu aldık. Ankara Kastamonu arasındaki mesafe 224 km. Her zaman olduğu gibi mesafeyi en kısa, hatta rekor sayılabilecek bir sürede ölçen milletimiz, Ankara'dan Kastamonu'ya 2 saattir şeklinde bir hüküm vermiş. Biz artık bu kahraman milleti iyi tanıdığımızdan, ortalama 3 saati zaten göze almıştık, öyle de oldu tabii ki.

Ankara'dan çıkışta, benzin istasyonlarında ekme reklamını gördüğümde şaşırdım, çok büyük ekme reklamlarında Trabzon ekmeği adıyla tanıtılıyor. Hatta bir tanesinde şaka değil, Öz-Trabzon yazıyordu. Ekmeğin ve peynirin çeşidi, bir

medeniyetin yaşama zevkini gösterir. Ben nimetin aleyhinde konuşma ve yazma gafletinde bulunacak bir cahil nankör olmadığım için bu Trabzon ekmeğini şöyle bir kenara koyuyorum, zaten hep yol kenarlarında satılıyor.

Yolda Kavaklıdere'nin üzüm ve elma bağlarını geçtikten sonra ekinlerin biçilmiş olduğu sapsarı tarlalar ve Anadolu Bozkırları ile karşı karşıya kaldık. Çankırı yakınlarında Acısu da geçildikten sonra bir zamanlar kaya tuzu (şimdi artık safir tuzu) üretimiyle meşhur olan Çankırı'yı ve onun buğday pazarını, şöyle bir uzaktan gördükten sonra Kurudere üzerinden güzel bir Asmalı Konağın önünden kavaklıklar dibinden geçerek Çankırı'yı arkada bıraktık. Kastamonu'ya 108 km kalmıştı. Önce Korgun'u geçtik sonra İnköy'de, Devrez Çayı karşımıza çıktı. Tosya'ya 39 km vardı ve çeltik (pirinç) tarlaları başlamıştı, zaten mevkiinin ismi de "Çeltikbaşı"ydı. Çeltikten çıkarılan pirinci, Tosya yeni pirinç pazarında görmeye gittik, çünkü "Tosya'ya gidiyorum.", deyince anlayanlar, bilenler pirinç ismarlamışlardı, bir de cins belirtmişlerdi, "Yaşar Pirinci". Biz de hava kararmadan, çarşı kapanmadan doğru pirinç pazarındaki dükkanlara gittik. Kapıda bir liste var, Akçeltik, Sarıkılçık, Yaşar, Maratelli, Kros ve Riba... Bunlar Tosya'da yetişen pirinç çeşitleri. Akçeltik ve Sarıkılçık da çok tutulmasına rağmen gerek İstanbul'dan bize sipariş verenlerin, gerekse dükkân sahiplerinin ille de Yaşar diye tutturması sonucunda bu cinsten aldık.

Şimdi biz İstanbul'da pirinçleri, baldo, bersani ve kokulu yasemin olmak üzere kabaca tasnif ederiz. İyi pilavı da baldodan olur biliriz, Türkiye'de de iyi baldo Gönen'de yetiştirilir. Tosyalılar ise "Yaşar'ı denemeyen, pilavı bilmez." dediler.

İsrarla bu cins pirincin yapılışının çok önemli olduğunu belirttiler ve uzun uzun tarif ettiler. Bir saat önce ılık bol tuzlu su ile ıslatılacak, daha sonra 3-4 defa bol soğuk su ile yıkanacak. Yıkarken elle ovulmuyacak, birebir ölçüsünde su konacak, pirinç tencerede kaynamakta olan suda yüksek ateşte pişirilecek, pilav tamamen suyunu çekmeye, göz göz olmaya başlayınca, ateş iyice kısılıp, suyun tamamı çektilerilecek. Piştikten sonra tereyağı kızdırılıp üzerine dökülecek ve yenmeye hazır hale gelecek. Buyurun size pirinç pilavı, Çin'den, Hindistan'dan, İran'dan

Anadolu'ya yani bütün doğuya özgü pirinç ve pilav kültürü... Bunun yanında İtalyanların, Toskana Vadisi pirincinden yapılmış Risotto'ya kadar uzanan bir batı yemek kültürü...

Bu gezi, biraz pirinç gezisine dönüşecek, çünkü sadece Tosya değil, yine Devrez Çayı'nın verimli ovalarında yetiştirilen Kargı pirinci, Kızılırmak kıyılarının Osmaniye pirinci, Gökırmağın Boyabat pirinci, Çarşamba Ovası'nın Yeşilirmak ile sulanan pirinci, Samsun'un Terme pirinci bölgeyi önemli bir çeltik bölgesi haline getiriyor. Kastamonu, Çorum, Sinop, Samsun şehirlerinden oluşan bu çeltik coğrafyasını Türkiye'de üretimde geçebilecek Meriç ve Ergene'nin yani Edirne'nin çeltikleri var, bir de baldosu ile meşhur Balıkesir Gönen. Arada ufak tefek Bolu'nun, Kıbrısık gibi yerler de var.

Osmanlı coğrafyasının pirinç yolunda Meriç kıyısındaki Filibe'den, Dicle kıyılarından Fırat'a uzanan, Habur Çayı kıyılarından taaa Mısır İskenderiyesi'nin Dimyat'ına kadar gidilebilir. Ama oralara pirince giderken eldeki bulgurdan olmak da var! Tosya'nın pirincinden sonra başka meşhur ürünleri de mevcut. Bir kere bizi çok çeken ve yine anlayamların özel sipariş verdiği Tosya bıçakları, mahalli adıyla bıçıkları var. Bu çift ağızlı bıçağın, bir tarafında normal çakı, diğer tarafında da çakı testeresi bulunuyor. Bağda, bahçede kullanmaya çok elverişli. Sapı manda boynuzundan yapılıyor, çeliği İsveç'ten geliyor, ustalar yerli, babadan kalma bir meslek. Tosya Bıçakçılar Çarşısı'nda 10 civarında bıçak ustası kalmış. Mustafa Nail Çadircı usta ve merhum Hüseyin Kandemir ustanın oğlu Mustafa Kandemir ile konuşuyoruz; bıçkının 5 cm'den 15 cm'e kadar üç dört boyunun yapıldığını, ama artık manda boynuzunun zor bulunduğunu anlatıyorlar. Tosya'da ayrıca çakı da imal ediliyor, çakıların sapı keçi boynuzundan yapılıyor. Çakı deyince son yıllarda Sinop'un, Denizli Yatağan'ın üretimde ismini duyurmaya başladığını, çeşitli festivallere katıldıklarını hatırlatalım. Yine Bursa'nın, Sürmene'nin bıçaklarının meşhur olduğunu da dile getirelim. Bizim için

hatırası en büyük çakılar, Prizren çakılarıdır ki, meşhur Sadık Usta'nın yaptığı çakılardan dağıta dağıta elimizde bir iki tane ya kaldı ya kalmadı! Osmanlı coğrafyasına girmişken, Girit bıçaklarını, Çerkez kamalarını, Kırım hançerlerini de unutmamalıyım. Ama İspanya'nın Toledo'suna, Almanya'nın Solingen'ine hiç uzanmamalıyım. (Bıçakçılık, Çeltik... vb.)

Efendim, Tosya'nın bıçağı, pirinci dışında bir özelliği daha var, kese ve kuşak imalatı ile meşhur. Tiftikten yapılan bu kese ve kuşaklar son derece sağlıklı, ipliği Çankırı Yapraklı'dan geliyor, Tosya'da dokunuyor. Bu işi devam ettiren iki üç kişi ancak kalmış. Sadece meraklısına hitap ediyor.

Tosya'da Kargı Mahallesinde Abdurrahman Paşa Camii'ne çıkıp, şöyle bir şehri yukarıdan seyrediyoruz. Eski Osmanlı evlerinden tek tük örnekler görünüyor, ama şehir tarihi dokusunu ve silüetini maalesef kaybetmiş.

Elma, armut bahçelerinden kirazlıklardan geçerek Kastamonu'ya doğru yola çıkıyoruz ve şehre girer girmez Eflanili Konağı'na konuyoruz. Konağın bahçesinde çeşmenin başına sofrayı kurduruyoruz: Ecevit çorba, ekşili pilav, yaprak sarma, banduma, etli ekmek, üryanili hoşaf, ev yapımı baklava ve helva geliyor. Aşağı yukarı hepsi bildiğimiz yemekler, bir tek banduma var, pilav ve hindi eti ile yapılan bir yemek. Yemekler hoş da bu sefer hiç yapmadığımız bir şey yaptık, önceden yer ayırtmadık. Özel sektörün ve devletin Turizm Bakanlığının bu kadar büyük adamları herhalde açıkta kalacak değildi, nasıl olsa yer bulunurdu.

Ama o akşam Kastamonu'da şapka festivali (bayramı) olduğunu, memleketin bilumum güzide sanatçılarının oraya dolduğunu nereden bilebilirdik. Önce Kastamonu'ya has bir konak olsun, butik otel olsun diye başladık, sonra normal otele razı olduk, en sonunda da bir amele oteline kaldık. Sabahleyin Bülent Bey'e "Ben 30 yıldır böyle bir otelde kalmamıştım" dediğimde bizim "ekâbir-i kiramdan" Bülent Katkak "Ben hayatım boyunca böyle bir otelde kalmadım." diye cevap verdi. Sabah otelci arkamızdan "Ağabeyler, kahvaltı servisimiz de var!" diye bağırdı, biz çoktan Eflanili Konağı'nın bahçesinde suyun başında yerimizi almış, sahanda tereyağlı yumurtamızı bile yaptırmıştık. Kastamonu'yu başka bir yazı konusu olarak bir tarafa koyuyoruz, öyle arada kaynatmayalım. Kastamonu'dan Eşen köyüne doğru yollanıyoruz, hedefimiz "Anıt ceviz ağacını görmek" malum biz bir yerde kale, taş köprü, anıt ağaç göremezsek

rahat edemeyiz. Eşen köyüne giderken yolda bir ihtiyar hacıyı otostopçu olarak yanımıza alıyoruz. Hacı bize "Eşen köyünde büyük düğün var, siz de mi düğüne gidiyorsunuz?" diyor "Yok amca, biz ceviz ağacı görmeye gidiyoruz" deyince, bize garip garip bakıyor sonra da başka bir şey sormuyor. Köye girdiğimizde ceviz ağacının bulunduğu mahalleyi hemen buluyoruz, çünkü görülmeyecek gibi bir ağaç değil, daha doğrusu görmeye değer bir ağaç. Sekiz büyük kolu var, bir dönüme yakın yer kaplamış, kökleri yerin üzerinde gidiyor, dibinde bir kuyu var. Sadece tek bir dalı bir köy evinin üzerini kaplıyor, valilik önüne 2 musluklu bir çeşme yaptırmış ama ağacın ölçüleri yok, bizde de metrik ip yok, ya kolumuzu açacağız ya da adımlayacağız, ama ağacın bir tarafı uçurum, ölçmek mümkün değil. Elma bahçeleri etrafındaki hala üzerinde ceviz bulunan bu ihtiyar ağacı arkada bırakıp Taşköprü'ye doğru yollanıyoruz.

Taşköprü'ye 15 km kala, sarımsak tezgahları başladı; şekerpancarı, mısır, kenevir (kendir) ön planda ama arkada müthiş bir sarımsak üretimi var. Önce Taşköprü'ye adını veren altı gözlü Taşköprü'yü ziyaret ediyoruz. Şehir tertemiz, parklar, çiçekler, her taraf çok bakımlı ama gel gör ki tarihi Taşköprü'nün yanında demirden bir yaya köprüsü yapmışlar, bütün görüntüyü, göz zevkini mahvediyor.

Taşköprü'nün cuma günleri sabah kurulan bir köy pazarı var, ayrıca salı günleri de sarımsak pazarı kuruluyor. Pazarda bol miktarda kuru bamyaya var ama onu Amasya'ya bırakıp, esas benim merakımı çeken rezene otlarından bahsetmek istiyorum. Çiçeğe gelmiş, kazığa kakmış, kurumak üzere olan rezeneleri demet demet pazarda satıyorlar, mahalli adı "dorakı", ince kıyıp tarhana yapımında kullanıyorlarmış. Doğal kokusunun hoş bir tat verdiği kesin ama denemek nasip olmadı.

Tarhanadan bahsedip çarşı pazar dolaşınca iştahımız açıldı. Taşköprü Belediye Başkanı Mustafa Günay'ın davetlisi olarak meşhur kuyu kebablarını yemeğe gidiyoruz. Kuyu kebabı sadece kuzudan yapılıyor, bahar aylarında başlayan mevsimi sonbahara kadar sürüyor. Kışın kuzu olmayınca kuyu kebabı da yok.

Tam yemek bitti, kuzu gitti derken, mahalli Taşköprü yemeklerinden oluşan bir koca tepsi geliyor, alın işte keşkek de karşınızda! Aslında keşkek, düğün yemeğidir, sıcak ve etli olursa güzel olur. Hayatımda ilk keşkeği Makedonya dağlarında, Debre'de bir Yörük düğününde yemiştim, bir köy pınarının dibindeki o keşkeği unutmduğumdan ve hayatımda ilk göz ağrılarımı hep sadık kaldığımdan Taşköprü keşkeği hakkında çok fazla yorum yapmak istemiyorum. Keşkek'ten başka çeşit çeşit kesme makarna, erişte geldi. Yoğurtlusu, cevizlisi, biberlisi, sarımsaklısı... Sonra su böreği ve köy baklavası da alası. Bu kadar yemekten sonra biraz dolaşmak lazım, yani çalak (bend) başından başlayıp çay (Gökırmak) kıyısının parkları içerisinde geçiyoruz ve Tekke Camii'nin gül bahçesinin içerisindeki helvahanesini görüyoruz. Belediye hazırlamış, özel günlerde halk gelip, helvasını burada yapıyor ve bahçede dağıtıyormuş. Sonra Taş Camii'ni görüyoruz, (18 yy. Karamustafapaşa). Tek tük kalmış yine eski konaklar var, ama ne Tosya ne Taşköprü ne de Kastamonu hala bir Safranbolu değil. İstanbul'un güzel sesli meşhur hafızlarından dostumuz Yunus

Balcıoğlu'nun Taşköprülü olduğunu hatırlıyoruz. Her sene sarımsak festivalinde bir tarafta, meydana Sibel Can şarkı söylüyor, öbür tarafta da camide güzel sesli hafızlar Kuran, mevlid okuyor, aralarında bizim Yunus da var.

Taşköprü'nün etrafı sarımsak üretimi yapan köyle dolu, ova kesiminde bu işle uğraşan aşağı yukarı 200 köy var. Şubat'ta, mart'ta başlayan sarımsak dikimi, çapa ve sulamalarla Temmuz ortalarına kadar sürüyor, sonra kurutma ile Eylül başında festivale kadar devam ediyor. Saat 16.00'da Taşköprü'den hareket ederek, aşağı yukarı yarım saat sonra Kastamonu'ya ulaşıyor ve oradan Ankara'ya doğru yola çıkıyoruz. Ankara'dan Kastamonu'ya gidişte 225 km denmişti, Kastamonu'dan Ankara'ya 243 km yazıyor! Bu da bizim bereketimiz herhalde. Arkamızda İsfendiyar, önümüzde Ilgaz dağları... Keyifli bir yolculuk yapıyoruz. Ilgaz Dağları'nda 1875 metre rakımlı Derbent'de mola veriyoruz, önce şöyle birkaç adım yürüyecek, temiz hava alacak, belki bir su içecektik, fakat dağın temiz havası mıdır, yoksa suyundan mıdır, yoksa meşe odunu kokusu yayılan fırının dumanının cazibesinden midir bilmem, tekrar bir etli ekmeğin siparişi veriyoruz. Bu etli ekmeği Kastamonu'dan beri yiyoruz, bilmeyen için kabaca bir tarif edeyim: Gözleme yufkasının hamurunu

biraz büyük açın, içine çiğden konmuş, iri çekilmiş kıyma ilave edin, biraz çiğ börek tadında gözleme olarak kabul edebilirsiniz, ama gözlemenin peynirli olduğu halde bu sadece etli yapıyor, yanında yayık ayrı, üzerine demli çay.

Karnımız doymuş, sırtımız pek, altımızda Mercedes. Ilgaz Dağları'ndan aşağıya kaptırıyoruz. Sevgili Bülent Katkak "Daha acıkmamıştık bu ne molası?" deyip durmuştu, Korgun'u biraz geçtikten sonra Tünek köyü yakınlarında kavun molası vereceğimizi ve onun o canım Mercedes'inin dönüşte kavunlar, domatesler çuvalarla piring, taze ceviz, tulum peyniri, buram buram sarımsak kokar bir halde İstanbul'a döneceğini nereden bilebilirdi. Gerçi olgun adamdır, pek sesini çıkarmaz, ama sadece "Hocam biz yine yurt içini bırakalım, yurt dışında gezmeye devam edelim." dedi; "Neden? diye sorunca da "Memleketin yolları her tarafta double yol olunca tekrar deneriz, otomobil kullanmak zor oluyor." şeklinde cevap verdi.

Ama ben yine de bahar gelince, bülbül dinlemek için Safranbolu havuzlu konakta olacağımızı, hele hele Amasra'da o çeşm-i cihanda canım salatayla nar gibi kızarmış barbunya balığına hayır diyemeyeceğini adım gibi biliyorum. Yeter ki Allah sağlık versin, ağzımızın tadını bozmasın.

TURING'DE KÜLTÜR SANAT

📍 **Nurbanu Misirli** / nurbanu.misirli@gmail.com

Turing, kültür-sanat etkinlikleri kapsamında, 2014 yılından beri Genel Merkez Salonunda, alanında uzman akademisyenler tarafından birçok konuda, yoğun ilgiyle takip edilen konferanslar düzenlenmektedir. Pandemi sebebiyle yeni düzenlemelere gidilerek konferanslar artık çevrimiçi kanallar vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Katılımcılar "Turing Kültür Sanat" adlı YouTube kanalından, programları canlı olarak izleyebilmekte, birkaç gün içerisinde kaçıranlar ve yeniden izlemek isteyenler için konferanslar kanalımızda izleyicilerin beğenisine tekrardan sunulmaktadır.

Bu kapsamda Prof. Dr. Mehmet Görmez'in "Gençliğin Dünyası ve Medeniyet Değerlerimiz" başlıklı konferansı, Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili moderatörlüğünde, 6 Mart'ta gerçekleşti. İnsanın anlam arayışı yolculuğunun en önemli evresi olan gençliğin büyük soruları üzerinde durulup ömrün değerlerimizle imarına değinilmiştir. Geleceğe ilişkin beklentilerin bozulduğu ve belirsizliğin hâkim olduğu bir devirde insanlık, tarihin emin limanlarına sığınmak veya geleceğin mükemmel planlarına kaçmak ister. Bu iki senaryo arasında Türkiye'nin yaşadıkları ile nerede olduğu, 13 Mart Cumartesi günü Prof. Dr. Mehmet Akif Okur'un "Tarih ve Gelecek Arasında: Dünyalar İçindeki Dünyamız" başlıklı konferansında konuşulmuştur. 20 Mart Cumartesi günü Prof. Dr. Cengiz Çakmak, "Günümüz Dünyasında Üniversitenin Anlamı" adlı konuşmasında; katı olan her şeyin buharlaştığı bir çağda üniversitelerin asıl gayesi olan hakikat arayışını yitirdiğini ve kâr hırsına kurban edilerek ticari kurumlar haline geldiğini vurgulamıştır. Bu zihniyetten kurtulmak için yaşadığı dünyayı

sorgulayan şahsiyetlerin yetişmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Prof. Dr. Erol Göka, 27 Mart'ta gerçekleştirdiği "Geçimsizler: Kişilikleri Tanıma ve Geçinmeyi Kolaylaştırma" başlıklı konferansında; değiştirilmesi mümkün olmayan kişiliğin, tanınması halinde insan ilişkilerini ve problemlerini nasıl kolaylaştırdığını anlatmıştır.

3 Nisan'daki "Mora Türkleri Soykırımı" başlıklı konuşmasında Prof. Dr. Erhan Afyoncu; Batı'nın kutlamak için yarıştığı 200 yıl önceki Yunan isyanında Mora'da büyük bir Türk soykırımının yapıldığını ve 25 binden fazla Türk'ün, kadın ve çocuk ayırt edilmeden katledildiğini belgelerle aktarmıştır. 2020-2021 döneminin son konferansında ise Prof. Dr. Nabi Avcı, 17 Nisan'da gerçekleşen "Pandemi: Değişenler, Değişmeyenler" adlı konuşmasında; bütün dünyayı kasıp kavuran salgının dünyamızda neleri değiştirdiğine değinip toplumsal değişimin hızının ve kavramlarının test edildiği bir dönemin tanımlamasını yapmıştır.

TURİNG'DE PSİKOTERAPİ SEANSLARI

📍 **Uzman Psikolog Enes Kaban** / turing.psikoterapi@gmail.com

Psikiyatrik rahatsızlıklar, dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de sağlık sisteminin önemli bir parçası. Gün geçtikçe de ruh sağlığı alanındaki ihtiyaç da artmaktadır. Özellikle dünyayı etkisine alan salgın döneminde insanların psikoterapiye olan ihtiyacı daha da artmış durumda. Fakat ülkemizde ruh sağlığı alanı ne yazık ki tüm vatandaşların kolayca erişebileceği konumda değil. Her ne kadar bazı devlet kurumlarının bünyesinde halka ücretsiz hizmet verilse de bu yeterli seviyede değildir. Turing, hem artan bu talebi hem de sistemden dolayı talebin karşılanmadığını gördüğü için kendi bünyesinde çalışan personeline ve mezun-yeni öğrencilerine ücretsiz psikoterapi hizmeti vermek için girişimde bulundu. İlk olarak Ekim 2020'de ihtiyacı tespit etmek için haftada 1 gün olarak baş-

lattığımız psikoterapi hizmetine büyük bir talep gelmiştir. Bu talep doğrultusunda haftalık psikoterapi seans verilen gün sayısını aşamalı olarak önce iki güne, sonra üç güne ve en nihayetinde Aralık 2020 itibari ile haftada dört güne çıkarttık. Haftada 8 seans ile başladığımız terapilerimiz, şu an haftada 38 seansa çıkmış durumda. Öğrencilerimizin ve personelimizin bu yoğun ilgisi bizlere bir yandan ihtiyacın ne kadar büyük olduğunu gösterirken bir yandan da Turing'in bu hizmeti başlatmada ne kadar isabetli bir karar aldığını gösteriyor. Seyrantepe Genel Merkezinde işyeri hekim odası seanslar için tahsis edilmiş olup, psikoterapi hizmetini başlattığımız günden itibaren 128 kişi bu hizmetten yararlanmış ve toplamda bu kişilerle 894 seans gerçekleştirilmiştir.

TÜRING'DE ATÖLYELER

📍 **Süleyman Topcu** / suleyman.topcu@turing.org.tr

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, öğrencilerin kişisel gelişimlerine ve akademik birikimlerine katkı sağlamak amacıyla uzman akademisyen ve eğitmenler eşliğinde 31 farklı atölye gerçekleştirmiştir. Güz döneminde 23 farklı alanda atölyeye ve bahar döneminde de 8 farklı atölyeye yaklaşık 2300 öğrencimiz katılmıştır. Atölyelerimiz, pandemi tedbirleri kapsamında uzaktan eğitim sistemi ile yapılmış olup, tüm teknik materyaller öğrencilerimizin yararına sunulmuştur. Atölye programlarımız 12 Nisan tarihinde tamamlanmıştır.

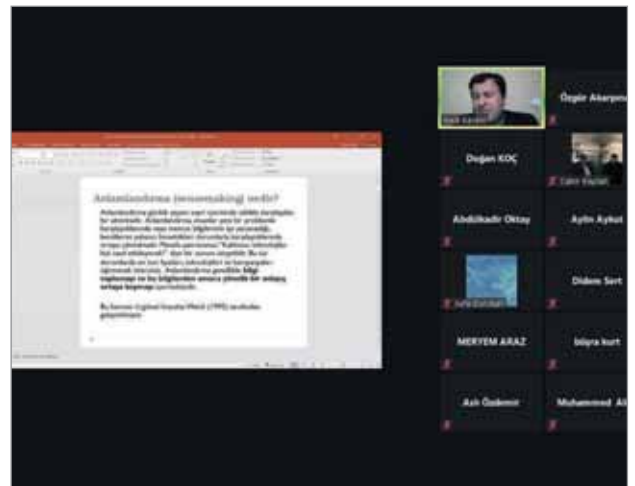

"Ziya Bilici ile Hayatı Karşılama Üzerine Söyleşiler" programında öğrencilerimizin geleceğini planlamaya dair konuşmaları üzerinden güncel olaylar analiz edilerek, nasıl bir yol izlemeleri yönünde fikir alışverişinde bulunulmuştur.

"Temel Sanat Tarihi Atölyesi"nde; görseller eşliğinde, Antik Çağ'dan günümüz sanatına muhteşem bir yolculuğa çıkılmış, sanatçıların hayatları, eserleri ile tüm temel sanat akımları, içinde buldukları tarihi dönem ve hatta coğrafya ile birlikte değerlendirilmiştir. Ders anlatımı uzun yıllardır Sanat Tarihi Atölyesi dersleri veren Mehmetcan Yaman tarafından yapılmış olup, öğrencilerimizin yoğun katılımı ve büyük beğenisi ile tamamlanmıştır.

Prof. Dr. Azmi Özcan'ın öğrencilerimizle bir araya geldiği "19.yy Tarih Dersleri ve Dijital Çağa Mesajlar Atölyesi"nde tarih ve dijital çağ arasındaki bağ aktarılmış kadim kültürden beslenilerek geleceğin inşası, değişen ve gelişen dünyanın bu kültür geleneğinin bir parçası olarak tarih platformuna aktarılması konuları ele alınmıştır.

Ali Salih Köse ile yapılan "Türk Halk Müziği Atölyesi"nde" sevinç, hüznün, hasret, ayrılık, vuslat, ölüm, doğum gibi toplumsal vakaların halk müziğine yansması ve bu müziğin ortaya çıkışı konularına temas edilmiştir. Her programda anlatılan konu ile ilgili türküler icra edilerek yorumlanmıştır.

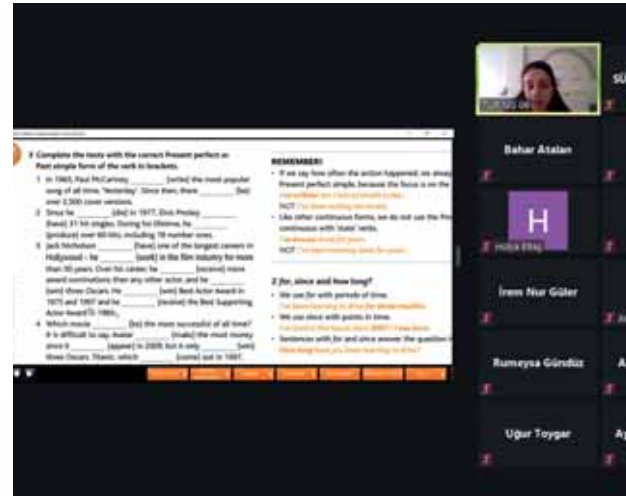
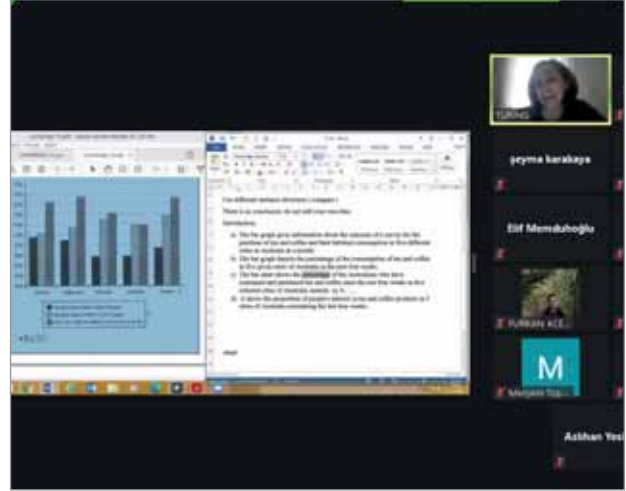
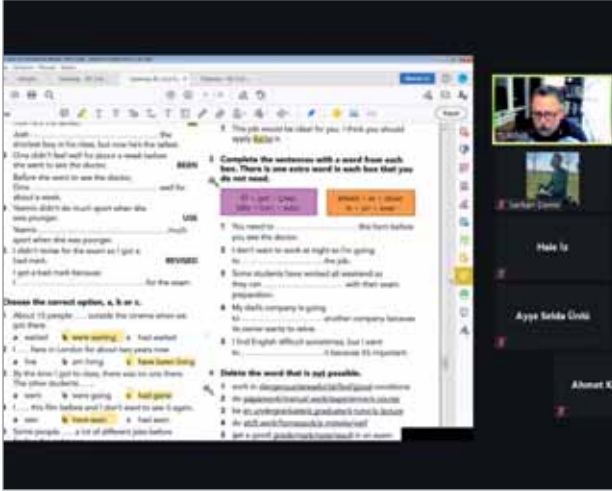
Prof. Dr. Halit Keskin ile yürütülen "İnovasyon ve Girişimcilik Atölyesi" kapsamında inovasyonun gelişen dünyadaki önemine ve kullanım alanlarına girişimcilik üzerinden yer verilmiştir.

Prof. Dr. Suphi Saatçi ile gerçekleştirilen "Mimar Sinan Okumaları"nda büyük usta Mimar Sinan'ın hayatına, eserlerine ve bu eserlerin yapılaş amaçlarına değinilmiştir. Ayrıca, Sinan'a özgü olan ve bilen gözler için imza niteliğindeki yapım teknikleri, tezyinat vb. meselelere temas edilerek asırlarca ayakta kalan ve günümüze ulaşan yapılar üzerinden Mimar Sinan'ın izleri okunmuştur.

TURİNG'DE BAHAR DÖNEMİ EĞİTİMLERİ

📍 **Süleyman Topcu** / suleyman.topcu@turing.org.tr

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, bahar dönemi yapmış olduğu eğitim programlarıyla öğrencilerin gelişimine katkı sağlamaya devam ediyor. Dersler, alanında uzman yerli ve yabancı eğitimciler tarafından, Pandemi tedbirleri nedeniyle uzaktan eğitim metoduyla gerçekleştirildi. Güz dönemi eğitimlerinin sonunda öğrencilerimizin yaptığı başvurular neticesinde 13 farklı alanda, 395 öğrencimiz kayıt yaptırarak seviyelerine uygun sınıflara yerleştirildi. 8 hafta süren eğitim programı hafta sonları, 10.00 ile 13.30 saatleri arasında yapıldı.

Genel İngilizce alanında Elementary (A1), Pre-Intermediate (A2), Intermediate (B1), Upper-Intermediate (B2) ve Advance (C1) seviyeleri açıldı. Konuşma pratiğini geliştirme kapsamında 2 ayrı İngilizce Konuşma Kulübü ile kontenjan sınırlı sayıda tutularak öğrencilerimize daha fazla pratik yapabilme imkânı sağlandı. Uluslararası geçerliliği olan IELTS sınavı için bir sınıf, öğrencilerimizin kelime ve çeviri bilgisini geliştirmek amacıyla da Translation Club (Çeviri

Kulübü) sınıfı eğitimlerimiz arasında yerini aldı. Lisansüstü eğitimde olmazsa olmaz olarak kabul edilen ALES sınavının önemli derslerinden biri olan Matematik soruları için de bir sınıf açıldı. Yine öğrencilerimizden gelen talepler üzerine başlangıç ve orta seviyelerinde Osmanlı Türkçesi eğitimlerimiz arasına dâhil edildi. 6 Mart Cumartesi günü başlayan bahar dönemi eğitimleri, 25 Nisan Pazar günü öğrencilerimizin yoğun katılımıyla tamamlandı.

KAYBETTİKLERİMİZ

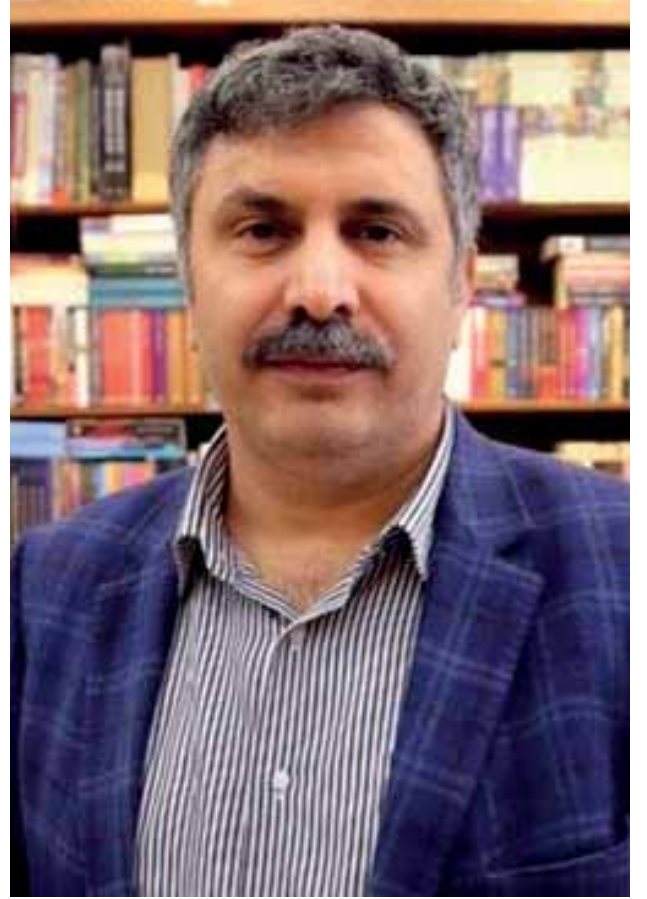
📌 **Abdülhamit Beşir** / abdulhamit.besir@turing.org.tr

Dergimizin bu sayısında cemiyetimize hizmetleri olan kıymetli üyelerimiz merhum Dr. Mehmet Genç, Ömer Derindere, Mehmet Davut Göksu ve Prof. Dr. Ali Özek'in vefat haberlerini derin bir kederle paylaşmaktayız. Kendilerine Allah'tan rahmet, tüm sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

Dr. Mehmet Genç

1934 yılında Artvin'in Arhavi ilçesinde dünyaya gözlerini açan Genç, 1960 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Türk İktisat Tarihi Enstitüsünde "İktisat Tarihi" asistanı olarak Ömer Lütfi Barkan'ın yanında çalıştı. 1983 yılında Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde emekli olana kadar pek çok öğrenci yetiştirdi. Emekli olduktan sonra da İstanbul'daki pek çok üniversitede lisans ve lisansüstü düzeyde dersler vermeye devam etti. Çalışma alanı olarak bir hayli zor olan iktisat tarihini seçen Genç, Türk ve Dünya İktisat Tarihi için çok kıymetli ve hepsi başvuru kaynağı niteliği taşıyan yayınlar yaptı. Kurum merkezimizde Türk tarihçiliği, Osmanlı İmparatorluğu'nun Klasik Dönemde Devletin Ekonomiye Bakışı, Osmanlı İktisadi Sistemi, Türkiye Tarihçiliği gibi pek çok tema ile öğrencilerimizle beraber olan hocamız, 2015 yılında Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'nü aldı. Dr. Mehmet Genç, 19 Mart 2021 tarihinde son yolculuğuna uğurlandı. Kendisine Allah'tan rahmet, kıymetli ailesine başsağlığı diliyoruz.

Mehmet Davut Göksu

Aslen Konyalı olan Mehmet Davut Göksu, lisans eğitimini Kamu Yönetimi Bölümünde yaptı. 1993'ten itibaren radyoculuğa başladı. 2012'de Türkiye Yazarlar Birliği Yönetim Kuruluna dâhil oldu. 2013'te İstanbul ile ilgili şehir araştırmalarını yürütmek üzere İstanbul Şehriyâr Derneği'ni kurdu. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu yayımları içerisinde ilk günden itibaren okuyucunun iltifatını kazanan ve dördüncü baskısı yapılan İstanbul Kültür ve Edebiyat Atlası'nı hazırladı. 11 Nisan 2021'de henüz 48 yaşındayken hayata gözlerini yuman Mehmet Davut Göksu'nun bu ani kaybından doğan üzüntüyü ailesi ve sevenleri ile paylaşıyoruz.

Ömer Derindere

Derindere Şirketler Grubu'nun kurucusu Ömer Derindere, 1936 yılında Çorum/Osmancık'ta dünyaya geldi. TBMM Meclis Başkanlık Divanı tarafından 2008 yılında "Üstün Hizmet Ödülü"ne layık görülen hayırsever iş adamı Derindere, "Tecrübe Konuşuyor" başlığı ile 29 Mart 2015 tarihinde öğrencilerimizle bir araya gelmişti. Çok sayıda öğrenciye verdiği eğitim burslarıyla da tanınan Derindere'nin yerli ve milli otomobil çalışmalarına da katkı sağladığı bilinmektedir. Ömer Derindere, 13 Nisan 2021 tarihinde 85 yaşında aramızdan ayrıldı. Kendisini hayırla yâd etmekteyiz.

Prof. Dr. Ali Özek

Vefatına kadar İslami İlimler Araştırma Vakfı (İSAV) Başkanı vazifesini yürüten Özek, 1927 yılında Muğla'nın Fethiye ilçesinde doğmuştur. 1962 yılında İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünde Arap Dili ve Edebiyatı öğretim üyesi oldu. 1991 yılında profesör olan Özek, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Ana Bilim Dalı'nda tefsir ve belagat dersleri verdi. 1994-2002 yılları arasında Kazakistan'ın Almatı kentinde Devlet Dünya Dilleri Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. Kurum merkezimizde 3 Şubat 2019 tarihinde Gençlerle Hasbihal; Sualler ve Cevaplar adlarıyla talebelerimiz için tertip ettiğimiz konferanslarda gençlerle buluşan Prof. Dr. Ali Özek'i, 19 Nisan 2021 tarihinde ebedi istirahatgâhına uğurladık. Kendisine Allah'tan rahmet, kıymetli ailesine başsağlığı diliyoruz.

Page 1 | PRESENTATION

Dr. Bülent Katkık
TTOK President

Dear Members and Readers,
Despite all the restrictions, we are proud to bring our magazine to you, our esteemed readers, for six issues during this year and a half, when the Covid 19 pandemic hit our country as well as the whole world. Of course, we are upset that we could not deliver our culture-arts programs, trips and courses that to our valuable members and students for sixteen months. Unfortunately, there was nothing we could do about it. God willing, we will return to the good old days with the completion of vaccinations in the coming months, and we will continue to meet at our Seyrantepe Headquarters for trips, courses and culture and arts programs. Our Club, which has preserved the natural, historical and cultural values of our country in the best way and transferred them to the future generations since the day it was founded, continues these duties without interruption despite the pandemic. As you can see in our cover, the last mansion on the left side of Sultanahmet Soğukçeşme Street, which is associated with our institution, is known as the Guest House. The building, whose first owner was Hasan Tahsin Effendi, the legal advisor of the land registry administration, was purchased by our association in 1992 and restored in accordance with its original form. The Guest House, which hosted its guests as a Touring Club establishment for many years, had deteriorated and lost its charm in recent years. The static problems of the building, which has been restored by our institution, have been eliminated and it has been brought into compliance with the earthquake regulations, the interior and exterior have been completely renovated, the lighting, heating, cooling systems and garden arrangement have been renewed. Moreover, no payment was made from the institution's budget for all these, as all expenses were covered by the tenant company. We wish the guesthouse to be beneficial for our institution and our country's tourism. Our members Dr. Mehmet Genç, Davud Göksu, Prof. Dr. Ali Özek and Ömer Derindere unfortunately passed away recently. We wish God's grace on them and patience for their relatives and loved ones. As you know, our association is preparing to publish a series of three books, which will be important resources in their fields, describing the adventure of the automobile in our country. After years of scanning sources such as archives, press and memoirs, we presented the first book of the series, "Automobile in Ottoman Istanbul," which was meticulously prepared by invaluable academics under the editorship of Prof. Dr. Erhan Afyoncu and Dr. Coşkun Yılmaz, in September 2020, and the second book, "The Automobile in Republican Istanbul," together with our March 2021 issue. With this issue, we are happy to present the last book of the series, "My Car Goes Flying." I extend many thanks to everyone who contributed. In this issue of our magazine, there is an interview with one of our senior members. Prof. Dr. Metin Sözen, who served as a member of the board of directors between 1977-88, is the guest of this issue. I would like to express my gratitude to our respected member, who is one of the first people that come to mind when you mention the Touring Club, Safranbolu, the Union of Historical Towns and ÇEKÜL Foundation, for his sincere conversation where he shared details about his seventy years of experience, and wish that he continues his services during his healthy, peaceful and long life. With the hope that you will read this 406th issue of our magazine with interest, joy and appreciation, I offer my greetings, love and respect.

Page 4 | COVER

Guest House Renovation

It is estimated that the street, which was named after a marble Turkish fountain belonging to the Selim III period, was first established in the 18th century. On the right, the Bâb-ı Hümâyün (Imperial Gate) with all its splendor, and on the left, the Soğukçeşme Street, which starts from the Hagia Sophia Imaret Gate, one of the most beautiful examples of the baroque style in Istanbul, welcomes travelers with its cobblestone road extending to Gülhane Park. It is known that the first owner of the Guest House was Hasan Tahsin Effendi, who was a legal advisor at the Land Registry Administration in Hippodrome (Sultanahmet) Square. The first restoration works of the mansion began with its purchase by the Touring Club in 1992. Since 1993, it started to host its guests under the name of "Guest House." Static problems of the building were fixed through careful efforts. The interior and exterior have been completely renovated. Landscaping works were carried out and the interior equipment, lighting, heating, cooling systems and technological components were refurbished. All rooms were redesigned and a unique concept was created. Preserving the original texture of the 1500-year-old historical cistern in the garden, a jacuzzi, spa and bath section were added for the guests. The mansion is ready to welcome guests in its large garden. The mansion, which invites you to a journey into the depths of history with its centuries-old trees, fragrant flowers and birds singing in its garden, is welcoming its enthusiasts again. Like all the mansions on Soğukçeşme Street, the Guest House is operated under the brand name of "Hilton, Curio Collection" by Hilton, one of the most prestigious hotel chains in the world. While the Club's businesses in Sultanahmet make a great contribution to the touristic aspect of the region, it also offers its visitors an unforgettable experience in mansions, which are a part of history. The Guest House, located in the historical heart of Istanbul, is one of the most beautiful examples of Ottoman architecture and takes its guests on a journey in time with its service quality above world standards and its unique location.

London

You can travel by red double-decker bus over Charing Cross to Westminster and see many places of interest. This is the seat of the government of Great Britain. Buckingham Palace, London's most visited venue, is also located here.

In St. James's Park, which is London's oldest park, you can sit by the lake and see the swans. Westminster Abbey is not only the largest gothic church, but a religious and political meeting point in the country. At the east end of the church are the sarcophagi of kings and queens, from Edward the Confessor, who rebuilt the Cathedral, to Mary the Queen of Scots. To the south, in the "Poets' Corner," is the sarcophagus of the famous English writer Charles Dickens, a strict critic of the Queen Victoria era.

Madame Tussauds is the second most popular tourist attraction in London. Hyde Park hosts concerts and theater plays during the summer months. Located on a land in

Regent's Park that was given as a gift to Sultan Abdulhamid II, there is the largest and most magnificent mosque and complex in London today. The London Central Mosque has a very different congregation that accommodates Muslims from all over the world.

The Tower of London, Big Ben, the National Gallery and the British Museum are some other major attractions. You can find Turkish coffee houses and mosques in northeast London's areas such as Hackney, Islington, Seven Sisters and Wood Green. You can meet muslims here from all over the world!

Berkshire, Buckinghamshire and Surrey, defined as Greater London, and Bath, famous for its Roman baths, must be seen. From Wales to the Highlands at the top of the British Isle, there is so much to see... In Stonehenge, the mysterious huge stones that are thought to have been erected around 3000 BC should also be seen.

Page 26 | TEST DRIVE

New Mercedes S-Class

The seventh generation of the Mercedes S-Class is here. Having brought the first ABS in 1978 and the first airbag in 1981, the S-Class promises high hopes to new owners with its new model. Despite its length of 5.3 meters and width of 1.92 meters, its weight is only 1,990 kg. The security measures of the seventh generation S-Class are very advanced. The aerodynamics of the vehicle, which are surprisingly increased when the door handles are recessed especially at high speeds, are a luxury and sleek feature. Luggage volume is 550 liters, 20 liters larger than the sixth generation.

It has a 9-speed automatic transmission. While there are four different driving modes named Eco, Comfort, Sport and Sport Plus, the driver is also allowed to develop their own driving mode. You can set your personal driving mode by adjusting the steering stiffness, acceleration and compression intensity as you wish. Of course, it should not go without saying that the Comfort mode is the most suitable for the character of the S-Class. The interior volume is slightly more spacious compared to the sixth generation. Voice activated driving assistant answers to 27 different languages and thanks to the biometric sensor, it warns the driver in case of danger. All in all, the new S-Class promises a very different experience.

Page 30 | INTERVIEW

Prof. Dr. Metin Sözen**Can we get to know you?**

I was born in Havuzlu Mansion on the road from Elaziğ to Harput on 24 May 1936. I got married to my wife, Betül Sözen, in 1969. We have two children. I studied Art History at Istanbul University. I got the title of associate professor in 1973 and professor in 1979. Between 1984 and 2009, I served as the Culture and Arts Advisor to the Presidency of the Grand National Assembly of Turkey and the Chairman of the Science and Evaluation Board for 25 years.

Could you tell us about the activities of the ÇEKÜL Foundation?

We had determined the founding ideal of ÇEKÜL as spreading the awareness that cultural heritage and natural heritage should be protected together. As such, we never stopped saying "We Exist with Nature and Culture!" Together with the "Forest of 92," "7 Trees Forests Program," "7 Regions, 7 Cities Project" and "Self-Preserving Cities Program," we carried out environmental awareness studies and hundreds of other activities.

What would you like to share with our readers?

The Touring Club is one of our country's deep-rooted institutions with a significant history. I follow your work closely and would like to congratulate you. I respectfully commemorate those who have put in their unpaid labor so far.

Page 36 | MUSIC

Münir Nureddin Selçuk

One of the most prominent voices in the history of Turkish music, Selçuk made many innovations. His existence marks a milestone and he brought great developments to the performance of Turkish music. He became identified with Istanbul with his composition gift and went down in history as "the man who revived Turkish music." Münir Nureddin, known as the "Voice of Istanbul" and the "Istanbul composer," was born in 1899. Selçuk is a significant element of Turkish culture not only with his works and voice, but also with his lifestyle that draws the profile of an "Istanbul gentleman." His last job in music was as a repertory teacher at the Turkish Music State Conservatory, which was established in 1975. He lived an epic life. He passed away on April 27, 1981 in Istanbul, one year after suffering from an old-age-related brain disorder. He was buried in Rumelihisarı Aşiyân Cemetery.

Page 40 | ARCHITECTURE

Kastellion Ton Galatau

This tower, named Kastellion ton Galatau, is thought to have been built during the reign of Tiberios II (698-705). During the reign of Constantius IV (668-685), and the caliphate of Muaviye Abu Sufyan (661-680), Arab armies besieged Constantinople for the first time in 668. After this short siege that lasted between 674-680, the Arab armies started a great siege movement that lasted for seven years. The sea-front walls, which were badly damaged after this siege and the growing Arab campaigns, were largely renovated during the reign of Emperor Tiberios II (698-705).

Probably, during this repair, a fortress called Kastellion ton Galatau was built in the area opposite the Kentanarion (Eugenius) Bastion around Sarayburnu, and a chain order covering the mouth of the Golden Horn was established between the two bastions. This building, which we can also call Kastellion ton Galatau, i.e. the Galata Fortress, finds its place in some of Piri Reis's many copies of "Kitâb-ı Bahriyye" (The Book on Navigation) in various libraries. The building in question is indicated with the name "Kurşunlu Mahzen" (Lead Cellar). Today it is known as the "Underground Mosque." Daylight enters the mosque through two doors and three windows on the facade, which faces Kemeraltı Street. This structure that is the remnant of Kastellion ton Galatau, known as the Underground Mosque today, is a must-see.

Page 50 | NOSTALGIA

1937 Dodge Pickup

With this engine, Dodge wanted to prove that it doesn't take more fuel to improve performance. In 1937, Dodge was the only brand of the Big Three to produce a 3-Ton capacity truck. 1937 Dodge, whose design was prepared by Chrysler's chief designer Ray Dietrich, introduced this MC Pickup, which has a half-ton capacity version in our Museum, with a slight makeover of its renovated cabin made in 1936. The facelift was done only on the grille, bonnet side grilles and wheels.

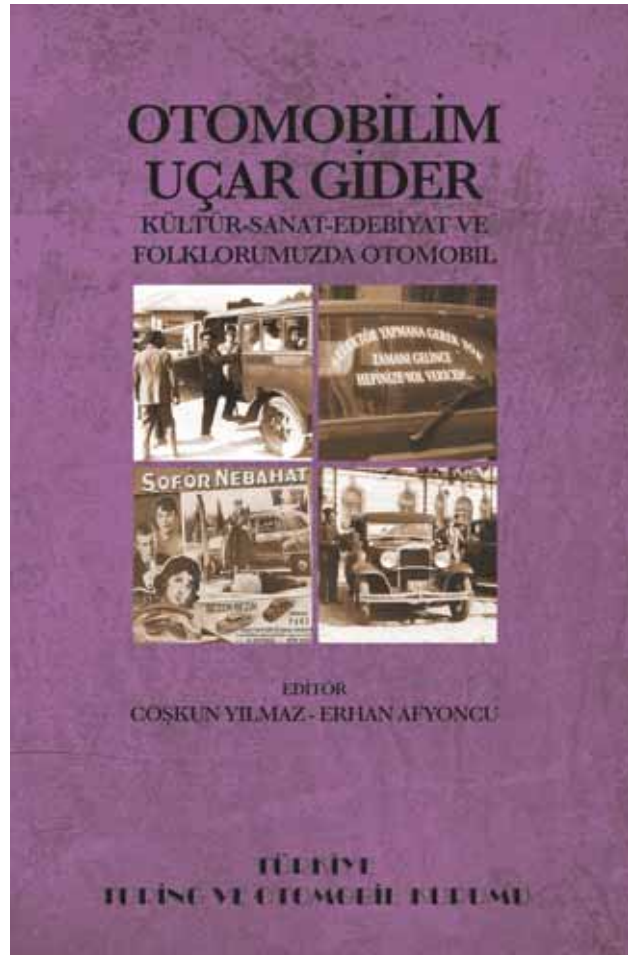
The innovation made in the cabin is the "safer" flat and plain appearance of the instrument panel, which minimizes possible injuries in case of an accident. The gray color of the cabin, which is coated inside with a cardboard-like material, is also used on the instrument panel to create a more attractive appearance. 1937 Dodge Pickups offer a wide range of accessories and options. Chrome hubcaps, chrome bumpers, mica windshield (safety-glass), a second wiper, exterior mirror, chrome grille and headlights, front right fender with wheel socket, regulator and front and rear double-acting shock absorbers, like the one in our museum, were optional extras.

Page 54 | TURING

My Car Goes Flying

The last publication of Touring Club, also the sequel to "The Automobile in Ottoman Istanbul" and "The Automobile in Republican Istanbul," the book named "My Car Goes Flying - Cars in Our Culture, Art, Literature and Folklore" was welcomed by readers.

In the first part of the book, cars are discussed from the perspective of literature. In the second part, it is explained in which areas motor vehicles are used in general. In addition, the aspects of motor vehicles, which sometimes represent wealth and sometimes the state, which are reflected in folk literature are explained in detail. In the third part, you will witness how several protagonists, who are well known to crime novel lovers, drive cars. In the fourth part, we witness how technological developments enrich music. In the fifth part, information about the first years of the cinema and the automobile in the Ottoman lands is given. In the sixth part, interesting inscriptions on the backs of vehicles are discussed. All in all, how the modern car is reflected in both our traditional and modern works of art is presented with interesting narrative styles and examples.

Page 58 ITURKEY

Tosya and Taşköprü

Tosya is famous for its rice and local knives. This double-edged blade has a regular pocket knife on one side and a small saw on the other. It is very convenient to use in vineyards and garden work. The handle is made of buffalo horn. Pocket knives are also manufactured in Tosya and they have handles made of goat horn. Besides its knives and rice, Tosya is also famous for the manufacture of pouches and belts. These pouches and belts made of mohair are extremely healthy; the yarn comes from Çankırı district Yapraklı and the products are woven in Tosya. Only two or three people are left who continue to perform this business. It appeals to its enthusiasts. We went to Abdurrahman Pasha Mosque in Kargı neighborhood in

Tosya and watched the city. We also saw old Ottoman houses. Then we went to Kastamonu province. It is very famous for its cuisine. In Taşköprü; garlic, sugar beet, corn and hemp production is at the fore. The city is clean and its parks and landscaping are very well-kept, and also the historical Taşköprü Bridge is worth seeing. A garlic market is set up in the village market in Taşköprü. Garlic festival is also held every year. We saw fennel herbs in the market. You should definitely try Taşköprü keşkek, which is a dish made with meat and ground wheat. Vermicelli and noodles can be found here. The water-cooked pastry and the local baklava are worth trying. You should definitely see the Tekke Mosque and the Taş Mosque.

Page 68 | TURING**Culture and Arts**

In the conference titled the "Young People's World and the Values of Our Civilization," the journey of man in search of meaning was discussed.

The conference titled "Between History and the Future: Our World Within Others" took place.

A speech titled "What University Means in Today's World" was made.

In the conference "The Incompetent: Recognizing Personalities and Facilitating Getting Along," it was discussed how someone's personality, which is a trait that cannot be changed, facilitates human relations and problems if acknowledged.

In the speech titled "The Genocide of the Morea Turks," documents were presented proving that during the Greek revolt 200 years ago, which the West celebrates so eagerly, a great Turkish genocide was committed in the Morea and more than 25 thousand Turks were massacred indiscriminately, including women and children.

The speech titled "The Pandemic: What Did and Did Not Change" touched upon the changes the epidemic that swept the world caused in our world and discussed a period in which the speed and concepts of social change were tested.

Page 69 | TURING**Psychotherapy Sessions at Touring Club**

During the epidemic that affected the world, the need for psychotherapy has increased even more. Although some government institutions provide free mental health services to the public, this does not prove sufficient. Seeing this increasing demand and the fact that it cannot be met due to the failures in the health system, the Club decided to provide free psychotherapy services to the staff and graduates/new students. We first started once a week in October 2020 so that we could assess the demand, which has been enormous. In line with this, we gradually increased the number of weekly psychotherapy sessions to two days, then three days, and finally to four days a week as of December 2020. Our therapies, which started with 8 sessions a week, have now increased to 38 sessions a week. This intense interest of our students and staff not only shows us how great the need is, but also shows that the Club made the right decision in initiating this service. Since the day we started the psychotherapy service, 128 people have benefited from this service and 894 sessions have been held with these people in total.

Page 70 | TURING**Workshops**

We held 31 different workshops for our scholarship students. Approximately 2300 students benefited from the workshops in the spring semester. Our workshops were held online within the scope of the Covid 19 measures and were completed as of April 12.

In the "Interviews on Welcoming Life," the students analyzed current events and exchanged ideas on how to proceed.

In the "Basic Art History Workshop," the lives and works of the artists and all the main art movements were discussed together with the relevant historical period and geography.

In the "19th Century History Lessons and Messages to the Digital Age" workshop, the link between history and the digital age was discussed.

In the "Turkish Folk Music" workshop, the reflection of feelings such as joy, sadness, longing, separation and social phenomena such as unions, deaths and births on folk music and the emergence of such music were touched upon.

Within the scope of the "Innovation and Entrepreneurship" workshop, the importance of innovation in the developing world and its areas of usage were covered through the lens of entrepreneurship.

In the "Mimar Sinan Readings," the life of Sinan the Architect, his works and the purpose of these works were discussed. In addition, Sinan's signature construction techniques and traces of his existence were read through the structures that have survived to the present day.

Page 71 | TURING**Trainings**

In 2020-2021 fall semester, 365 students attended the courses in 10 different fields opened in line with demand. The 12-week training programs are held on Saturday and Sunday for our students, after determining their levels and placing them in appropriate classes. Lessons are carried out by local and foreign instructors, who are experts in their fields, remotely due to COVID-19 measures. In this scope; English language, Speaking Club, IELTS, YDS and ALES exam courses were opened. In order to contribute to the general knowledge pool of our students, Ottoman Turkish has also been included in our courses.

LASTİKLERİNİZİ KONTROL EDİN

RAFAEL NADAL

TENİSÇİ,
15 GRAND SLAM UNVANI SAHİBİ

ÇOCUK KOLTUĞU KULLANIN

MICHELLE YEOH

OYUNCU, YAPIMCI VE
BM GELİŞME PROGRAMI İYİ NİYET ELÇİSİ

Michelle Yeoh

